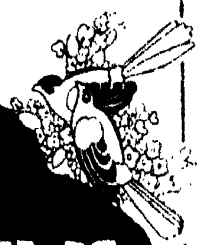
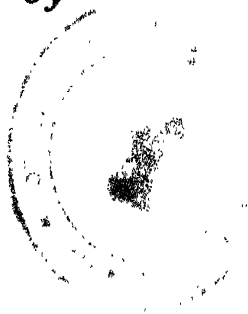

PATEA & DAMHAUHVA HNUHMÂ

Compiled and Edited by

B. Lalthangliana, M.A.

**PATEA
LEH
DAMHAUHVA TE
HNUHMA**

Compiled and Edited by
B. Talthangliana, M.A

SUB DIVISIONAL LIBRARY
K. L. S. B. M. Z. S. M.
ACC. NO. 5835
Dated 26.2.87

Published by
**TLUANGMAMI
TAHAN — KALEMYO
1986**

PATEA LEH DAMHAUHVA TE HNUHMA
Compiled and Edited by B. Lalthangliana

First Edition — 1985

Copies 1,000

Copyright Reserved by The Author

Printed at

The E.F.C.B. Press (R. No. 02324)

Tahan — Kalembo

Burma

(iii)

THUHMAHRUAI

KUM 1966 vël atang khân Pu Patea hlate hi ka theih ang ang-
n a thian hluite kâwmîn ka chhui thîn a. Pi Kâphnûnî (Pu
Patea nupui) te, Pi Thanglianpui te, Pu Thanga te, Pu Ring-
china te, Pu Lianhupa te leh Pu Hrangkûnga te an nî hlawm
a. Chbinchhih tlâk thu tam tak ka dawog a.

Chungte rinchhan chuan 1970 kum khân ka B A (3rd
year) rîzal ngâk hunâwl remchângah bu hmasa ber chu ka
giak a. Bu tlem deuh chhut chhuah a nî a.

Hêng hnuah hian ka theih angin ka chhui zui zel a. A
hmasa ka zawh phâk loh Pastor Hrangthiauva, Hmuntha khua
ch mi dangte pawh ka kâwm a. Ihu benglût tak tak ka dawm
belh zel a.

Pu Patea fapa upa ber Pu Lalchungnunga, fahan chuan,
“Ka nu hi a upa tawh hle a. Zan khat mitchhin pawh tawh
mai thei a nî ve tawh a. A awm loh hunah engnge maw hriat
dub tak te pawh i nei mai thei a. Keinin engmah kan hre pha
ve tawh âwm si lo va. Chuvângin i lo haw remchân lai hian
inkâwm ang u hmiang.” a ti a. Remhre taka a rawna chu
lâwmawm ka ti hle a. Tichuan nî 28 December 1982 zân khân
Pu Patea fanu tlum ber Pi Hmangathi inah inkawmhona kan
nei ta a. Pu Patea nupui Pi Kâphnûnî, kum 84 in mîn ho va,
a fapa 2, a fanu 4 leh a tu leh fa thahnem fê an tel hawk a.
Literature-a tui deuh deuh te sâwm khâwmîn thingpui nê
blim takin kan inkawmho ta a nî.

Chuta atang chuan thu tam fê ka diwng leh a. A bik takin
Pu Patea chanchin leh an chhûngkaw chungchâng ka hriat
belh a. Chûng zawng zawng chu tûn tumah hian kan khung
lût tel a. Chhiar a manbla sa tî rinawm

Pu Patea Hla bu, ama kutziak ngêi chu hmuh tûr a awm
tawh lo va. Kâwl ram an pênpuî a. Thingrema an dah that
chu tlumpiin a ei chhiat vek avângin path a nî ta a. A uiawm
ngêi mai. Chûa phuahîu kutziak ngêi atang chuan L/cpl. F.
Hrângtâwngau Lashio-a a awm laiin phuai deuh takin a lo

copy sak a. Tûna mi hi chu mi bu rinchhan leh Pi Káphûni leh a fate hriat rengna rinchhana ziaik chhuah a ni a. A phushtu jawng kauchheh ang ngeia vawn that nân kan ti a ni.

Pu Damhauhva hi ka pu (ka nu u) a ni a. 1972 kuma a hla phuah chungchâng zâwt tûra Khawbunga ka zinin, a lo na viau a. Duh angin kan titi blei thei lo va, a pawl hle. Aizâwl pana motor-a kaa kal chu Tlaikûang ram kan thlenin ni 19 April 1972 kân kawng thlangah kan tla a. Khawbungah kan kîr leh ta rih a.

A tûk chu Pu Damhauhva a zinna ram chhuahsana a chatuan ram pana a haw ni a ni ta hlaub va. Tichuan thlâte lain kimchang takin ka record a. A hla phuah a ziaik khâwm-na bu te, miin type-writer-a an lo chhut sak bu te, thil a ziaikna chi hrang hrang leh chhinchhiahna chenin ka khâwm ta vek a. Chûngte chu tûn.thleng hian uluk taka vawn that zêl a ni.

Khawbunga a thianta leh a leorual hlute pawh ka kâwm nghâl a. Tahanah ka thleng chho va, a thian kawmngaih tak tak te pawh ka zâwt zêl a. Chûngte chu—Pu Liangkûnga te, Saichhûma nu te, Pi Salkûngi te, Pi Thanglianpuii te, Pu-Thangzual te, Pu Thangthuama te, Pastor Hrangthiauva te, Upa Lalogûra te, RSM Huliana Rangoon te, Pi Lalêngi leh mi dang tam fê an ni a. Chhiuchhiah tlâk thu ngaihnaawm tak tak min hrih blaawm a, a lâwmawm hle.

Heta ziaik chhuah Pu Damhauhva Hla phuah kan hriat theih la ni rih te hi chûng a hla lo ziaik khâwmna bu chi hrang hranga mi ang chiahâ târlan a ni a. A hla neitu kam chhuak ang ngeia vawn that nân kan ti a ni.

Hêng Pu Patea leh Pu Damhauhva hla phushte a bua chhuah dân tûr thlan thate nêk kân ngaihtuah mêk laiin, Khawbung YMA hotute nêk March 1985 kân kan inbmho va. Pu Patea leh Pu Damhauhva chawimawina leh hriatreng-na lungphun phûr taka rêlho a lo ni ta a. Khawbung dân kum 83-na lawm zai rêl nghâl a ni bawh a. Chu hun nang ngeia an brouhmâte a bua chhuah ngei tûrin Committee-in min sâwm a.

Tichuan hetianghlan Pu Patea leh Pu Damhauhva hla phuah te, an chanchin te, an hla chungghing te kaikawpin bu khatah kan lo chhuah ta zawk a ni

Hla hi literature thlûr pawimawh tak a ni a. Mizo literature phei chu hrâsâng a'a hla hi a tobul pawimawh ber pakhat a ni a. Mizo Literature bulpui a ni kan ti thei hial áwm e. Chûng zingah chuan Pu Patea leh Pu Damhauhva Hnuhma te hi dinhn un luah zau pâwl an ni ve mai thei. An rilru leh suangruah dân te, an hla phuah kalhmang te, Vanram an thlir dân leh hring hun an hmuh dân te chiang ziwka zir a nih theih nân te, tûna kan har chhuah leh kan keu lan bâk te phawh chhuah a nûn zêl theih nâna hmanraw tha ber an kut chhuak Pu Patea leh Pu Damhauhva hla te kan rawn chhawp chhuak ta a ni e.

Rev L Sawithanga, Rangoon te. Dr. Khuanga, Department of Physics, Rangoon University te. Pu Lalbiakmawia, M.Sc (Thesis), Department of Chemistry, Mandalay University te. Pu Râlkâphanga, M.A., Department of History, Mandalay University te. Pu Ithangthuma, Tahan leh Pu Krawsthang, Tahan ten he lehkhaw buatsahnaah kawng chi hranghranga mîn puh hlawn avângin lâwnthu ka sawi duh a

Pu Dawngliana, Tahan hmaih palh leh chhut sualte a awm loh nân, uluk taka mîn en sak avângin ka lâwm a ni.

Pu Buta'n a kâwm design mîn zîak sak avângin ka lâwm bawk a ni.

18 November 1985
Department of History
Mandalay University
Mandalay, Burma

B Lalthangliana

THU AWMTE

Phek

I. Thuhmahruai	xii
II. Part I: Patea Hauhma	vii
1. Patea leh A H late	i
2. Hla Zawlawina	25
3. Patea Hla Phuahte	29
III. Part II: Damhauhva Hauhma	85
1. Damhauhva leh A H late	87
2. Hla Zawlawina	101
3. Damhauhva Hla Phuahte	103
IV. Patea Thlalāk	125
V. Damhauhva Thlalāk	127

Part I

PATEA HNUHMA

PATEA, KHAWBUNG LEH A HLTE

A MAK teh e! Khawvêlin heti kauva kawng chi hrang hranga sùlsùte a ngaihlû êm êm mai hi!! Kawng lo sattu hmasa an nih avâng hian hriat reng an phu hlah hlah rêng a. A chhan chu thangthar lo awm zêlten an kawng sial sa an chhawr êm thia vâng a ni.

Mizo zinga hla phuaktu hmasa nia sawi lâw chu Pi Hmuaki a ni a Bultantu a nih avângin Sâp hla phuaktu hmasa Beowu fte dnhmun luah thei a ni áwm e. Kan tûn lai hla siamtute kutichhuak angin Pi Hmuaki blaah sinna hmuh tum lam aini mi hmasa a nib leh kawng sattu a nih avâng zâwkin hriat reng atân a tha.

Kristian saklû Mizoten an vawn hnun, Zosâpten "Hnam darg hla lehlin ngawta Pathian biak chu a tawh lo ve, nangmahni Mizo thlûkin hla phuah ula a tha ang" tîin an rawt a. Mahse Mizo Pathian thu awih hmasaten an duh lo va. Tichuan Sâp hla lehlin, Mizo rilru nêen pawh inpawh meuh lo, hla thu pawh awm lo, a ngai a ngana kan ni tin jawng ang ang hian kohhran hla an siam a, an hmang ta mai a. Mahse hetiang ngawt hian Mizo rilru chhûngrit tak tak a zu pawh phâk loh avâng leh, a chawh thawh tâwk loh avângin duh tâwk lohua hian pui a lo awm ta a.

Chutianga hla lama an tui hâlna tîrech tûr chuan Pathianin Pu Patea chu vâncihthlîk takin a rawn hmang ta a ni. Pu C Z. Hualan, "Ram ropu chu ka thlen hun chuan," tih hla hi Sâp hla atangin a letling a. Pu R L. Kâmialan, "Lui ral ram nuamah," tih hla a letling ve leh a. Lônkhâwmnaah leh khawhar inah an duh êm êm mai. Pu Patea hian Sâp hla atanga lehlin ni lo, ama ir-âwm atanga lo irh chhuak hiau hiauvin.

*"Ka ropuina tur leh ka himna hmun,
Ral hlauhawm leh tîtna awm lo chu;
Thlaler atang hianin ka hmu rinin,
Chu hmun hlun chuan min tuam vel vangin."*

tih hla tha tak mai hi 1919 kum vêl khân a phuab a. Miten an

dub êm êm a. A hlate hian makna' rian a nei a. A thlûkah hmân lai Mizo hla ang hhih si lo, Sáp hla thlûk pawh ni meuh si lo, a thu lah hla thu teh dûm lo si, ni tin tawng tual-
lêng remkhâwm ni chiah mang si lo, chhiar leh bril nuam êm êm a flow tba fahran mai hi a ni a. Chu hla Pu Patea a phuah hnu rei vak lovah Pu C. Z. Hualan Solomona Hla 2:1 thu, "Kei saron pār leh phaizawl lili chu ka ni," tih rinchhan-
in, "Lei lal puan ropui chu a tlâwm aog," tih hla hi a siam vele h a. Pu R L. Kamlalan, "Rinin thlir thiam ila," tih hla hi a phuah ta bawk a. Miten an dubin an hlepui êm êm a ni.

Ni 18-9 Februaury 1965 zana Aizawl Theater Hall-ab Mi-
zo Zirlai Pâwl buatsah "Hla Kût Pui" vaw; hniha neih tum pawhin hla phuahtute an chah a. Pi Romani te, Pu C. Z. Huala te, Pu Rokûnga te leh Pu Rokhawhna, B.A. te an kal khâwm a. Pu C Z. Hualan thu a sawinaah, "Pu Patea, Khawbung chu Mizo thlûka Kristian hla phuahtu hmasa ber a ni a, amah (Pu C.Z. Huala) chu a dawttu a ni a, Pu R L. Kamlala chu pathumna a ni," a ti a. Pi Hmuaki chu hla lama pi leh pute tana kawng sattu a ni a, briat reng tlâk a ni leh. Sáp hla phuahtu hmasa ber Beowulf chu an tân chhin-
chhiar reng tlâk a ni angin, Pu Patea chu Mizo thlûka Kris-
tian hla phuah hmasa ber a nih avângin theibngihl phal rual a ni lo vang. Hla lama kan hmasawna kal zêl atân mêt lung phun pawimawh berte zinga mi a ni kan ti thei bawk awm e.

Pu Patea hla hmasa ber hi ngun taka kan thlir chuan a hmasa ber ni mah se a thute hi a thûk hle a. Nakin tinh hnu hua, Kristianten kan beisei thin chu:

*"Ka thlir ni tin ang ka thlen hmz loh chuan,
A hmangaihna eng leh lawmawm chu;
Miten chu hmun chu hluiin ring mah se,
Ka sawi thet down lo tharin a lang."*

a tithei a ni. Mizo mizia reng reng chu thihna ngai thiam lo mi an ni a. Mahse hetanga a hla hmasa ber a thih huna awm dân tîr Kristian thurin nghet taka vuan chung a han phuah chhuak thiam hi a mak ngawt mai. A châng tin hi ngun takin

han chhiar iia, "A ropuina ãng zãm vël," tih te, "Chatuan Vãrparh arsi ãng mawi," te a ta an lo nih thu a hre chiang a. Hmuh a chãkawm ngawt rêng a. A chãng tãwpa chumi hmun bmu thei tũra:

*"Ka thlarau lungngai leh vakbo hnenah,
Kristan a hmangaihna thu nung chu;
A lo hril phal ve tak avang chuon aw,
Haleluta! ka fak ning lo vang."*

a han tikher hi a hla tifamkimtu a ni dwm e.

Pu Patea hi kum 1894-ah a piang a. A pa Sêlbawnga, a nu Sinnawii (Pi Sini) a ni, A pa hi Tualtê (hmun hlui zãwk)-ah a thi a, tũnah a thlân hrist a ni tawh lo. Pu Patea hian unau pianpui mipa pathum leh hmeichhia pahnih a nei a. A pa a thih tãk mai hnu hian an khawsak a lo har ta hle a. Awmna tũr pawh an hre meuh lova. A nu chuan Sailulãkah te, Lêngah te a chênpuì a. A fate sem darh sak an tum ta hial a, Chu chu a nũn a ngaingam ngang lo va.

Kairũman Tlaikwang hmunah khua a din chu Vai lianin 1895 khân an hãl sak a. Tũna Khawbung ram Chawr hmunah an tlan a, kum tlêm deuh an chêng a. Chu mi hnuah tũna Sãmthang ramah khua an din leh a, kum rei deuh blek an khawsa a. Tũna Khawbung khua hi 1902-3 bãwr vël khân an din a. Pu Patea hi kum 9-10 rual vël a nihin a nu Pi Sinnawii chuan Khawbung lal Lalbika (Kairũma fapa) inah 1903-4 vël khân retheih avângin a tlũk luhpuì a. Tichuan Khawbung lal inah a sei lian ta a ni.

A naupan lain mi pisil tak a ni a. A nu phei chuan mi-hring a tling lo hial áwm mange aw, a ti thia a ni áwm e. Tê tak, ria thuih theuh, zên zii zei a nih avângin mi tupawhin 'Pate' tia kch vek a ni. A hming tak erawh chu 'ZALIANA' a ni a. A nu leh a unaute chuan 'Bãwktê' tiin an ko thfn. A hming tak hi 'Pate' tih hian a lân hma hle a, a naupan têt avângin a ni a, amah ngei pawh hian a hming tak hi a hre lo hial mai thei. 'Patea' hming chu a lo pu hlen ta zêl a ni.

A lo puitlin hnu pawhin pa tẽdeuh, mit khur thũk lem,

pa sâng vak lo a ni a. Pa nêlawm leh fiamthu thiam tak a ni a. Khawhar iaah pawh mi tihlim bertu a ni thîn. "Fa engzahng e neih?" "Paipêr khat leh a chanve," tia mi tinui hlauh hlauh thîn a ni

Pi Kâphnunin Pu Patea a hriat hmasak berna chu Khawbung biak ina Kohbran upa min ber pakhat Pu Aikûnga (Pu Sia tia an koh lâi tâk zâwk, he lehkhabu ziaktupa pa) hova an che vêl leh kohbran chelek taka a tan vêl laiin a ni a. Tichuan Pu Liankhûma te nupa nêa Khawbung khuua Kristian dâna inkutsuib hmasa ber niin Pastor Vanchhûnga kutah an innei a. Fapa pathum leh fanu paruk an nei nghe nghe.

Khawbungah hian kum 27 lai (1904-31) an chêng a. Kum 1930 khân tûna Sâmtang ramah hian khuua an sât thar a. Pu Sâpchhâwuan a thut ngâh a. Chu khuuah chuan Pu Patea te chhông chu an pêm ve a. Tin, 1939 khân Chin Hills tâng. Kâwlpai bnaia tak Mualzâwl khuuah an chho va, kum nga an chêng a. Japan râi avângin an tân a, Reiêkah 1944 khân an fanghat a. Hmân lai an khaw hlui Tuaitêah an lût leh a. Kum khat chauh an khawsak hnuin 1946 January thlaah Sâmtangah an kir leh a. Hetah hian Pu Patea chuan a lu a phûm ta nghe nghe a ni.

Pu Patea fate chu 1956 kum khân Tahanah an pêm a, a fanu in hrang chang thenkhat chauh Sâmtangah an bâng a. Tûnah hian a tu leh a fa zawng zawng chu 97 lai an tling tawh. Khawbunga a awm lai chauhvin hia a phuah a. Chuvângin "Khawbung Patea" tiin a hming a lâi a ni.

A tuina ber chu 'Pathian thu' a ni a. Pathian thu hrila vah vêl te hi a chhâk thîn hle a. Mahse Pu Lalbikan a remti meuh lo va, "Naupang hna thawh ho rawh." a tih thîn avângin a kal chhuak thei mang lo. A in-dan hnu erawh chuan Vaphai, Leithûm, Thektê, Leisen leh Sazêp vêlah Pathian thu hrilin a kal thîn.

Fiamthu thiam tak a nih avângin Sermon a sawinaah pawh ngaithlatute chawh harh nân fiamthu a zep thiam fa a. Sermon pawh a uar thiam hle thîn. "Thlarau Thiangolim kan

nei tûr a ni, kan khat tûr a ni, kan liam tûr a ni... .." a ti a.
Tûl ut ut angin a sawi chhuak thiam bik a ni.

Tawngtai dam theihna hial a dawng ve a. Mikhual pahnh
pathumin an thlenchilh deuh reng a. Hmâr ram Senvawn aţag-
te pawhin anrawn pan ve hial.

Pa kut themthiam tak a ni a. Paikawngte hi a tah nalh
thei hle a. Tuibûr lai siamte pawh a thiam fe. Mahni taksa
enkawl fai mi a ni a, a hmuimulte pawh a mêt taima hle.
Lên den phei chu a hrât nasa.

Iptê vâr, Kâwl iptê pianhmang hi a nei reng a. A iptê-ah
chuan tuibûr-ûm, tarmit, lehkhabu, tahreuh leh chemtê a dah
reng thin a. Naupangho pawhin, "Paica iptê tung zût zût,"
an ti thin awm e. Tuibûr a heh hle a, a hmuam deuh reng a.

Hla a phuah dawn chuan ina amaha a awmte hi a rum
ngal ngal fo va, A nupui phei chuan, "I tharchhiat vâng a ni,"
tiin a sawisêl deuh thin a. Hla siam tûrin fianriah a lo relh
bo leh mai thin baw. A phuahna ber chu Khawbung hmun
hlai, hnâ laia Pathian thu awihho chauh an dahna hmun,
"Pathian vâng," tia an vuch tik leh. tuna Middle skul awm-
na kiang, muat hniam tê, "Zuang tlâng"—ah hian a ni a. Hla
a phuahna hmun leh a thlûk a siamna ram hi a duh fianriah
kher mai. Naupang sava veh leh dai vâkin an va chim huai
palhte hian a lo vau thin a. Vawikhat pawh Pathian vâng
hmun tlângah hla thlûk siam tûrin a kal a Chu mi ni kher
kher chuan Pu Chînaho an lo lâm chiam pek a. An beng-
cheng luruk a, a hla thlûk siam pawh a hlawhchham dêr
mai a ni.

Amah ngeiin a sawi dânin, "Hla ka'n phuah dawn chuan
ram hnuaiah ka kal a, ka lung a lêng thei êm êm mai a. Ka'n
ţawngtai a, ka lunglêng lutuk hi ka mittui a lo tla zawih
zawih a. Hnathel chungah hian ka baw a, ka'n tawh han
har a. Chutah zet chuan hla thut: chu a chhuak thawt thawt
mai a ni," a ti a. Hetianga a kal thinnaah vawikhat chu a
Felhlet lukhum a theihghilh bo dah nghe nghe a.

A châng chuan a chakai khawrhnaah te a phuah a. Lung chungah te a ziak that thin bawk. Hla phuah tûa hmun fian-riala a rawl chhuah a, a lo haw veleh inah midang a zirtir thuai thin a. Chutianga a zirtir thiam vat loh chuan amah pawhin a theibaghilh bo leh mai thin.

A hlate hi tawngkam a uluk êm êm a, a tha zâwk zawngin an chhôngkua an iorawn thin a:

*"Kan pan zel dawn chatuan thlifim lenna chu,
Uai lovin pangparte an vul reng e,"*

tibahte bian, "Uai lovin" tih nge tha ang. "Vuai lovin" tiin an sawiho thin.

Pu Patea hian Krismas hla panga min siam sak a. A tlem ble na a, Krismas lêngkhawm lai chuan sak a hlawh fe a, tlaivâr thaka sak vêt vêt a ni thin. A thlir dân hi Mizo rilru reih-in a sawi chhuak a, tawngkam tluang takin a hmang thiam bawk

Tum khat chu Thekte khuash Pathian thu hrila a zin an khaw lai Pu Thanga nah a thlang a. Ni tlak dawn suer hian Thekte chhak lama Lurh tlâng, tlak lam pêr chu ni tia tûr hian a chhun fuh êm êm a. Tlaizawng a vul chhak a. Pu Thanga kaitên chu a ke vei lamin a rap a, "Hêng thingte hian ram an va mawi êm! Lal pian hun timawitu an ni, lung a ve lêng êm ve aw." a ti vawng vawng a. Tichuan:

*"Lal pian hun pangpar a vul leh ta,
Thinlai mu hnu lunglen a kaithe ve;
Van hnual mi hril Bethlehem tlang chungah,
Rinin thlain mi an thlawk kat"*

tih hla ngainatawm tak hi a phuah ta a ni. He hla hi ther khatin Tlângsâm (pholêng) a phuahna emaw an ti chhawk a a dik lo. Lurh tlâng leh a vêt ram ngaw no nghual te chu hmu a, mawi a ti êm êm a, chhên chuan a rilruah thurûk pua chhuah tîr a:

*"A va mawi em! lalna ram thng chu,
 Kan tar Bethlehem tlang a lo vul ta;
 Hmanah pi leh puten an hmuh phak loh,
 Saron par tlanin kan leng e."*

Khuai pakhat ang'n pangpâr zu tlân tak tak kan ni lo tih chu
 he hla satu apiang chuan an hre thiam a. A thil hmuh leh
 Lal pian hun a hmet rem thiam hi kan tân hlâwka a ni.

He hla châng 2-na a:

*"Ngaih a na e, Bethlehem tlangput,
 Tlai ni tla eng lenkaw! a khum riai e,"*

tih hi hriat thiam a har deuh mai thei. Khawbung a tanga
 khawchhak lamah Puanvawrh tlang hi a awm a, a sâng fe a
 Tlai ni tla tûr hiar a chuan fun thei hle a. Tling pang then
 Ni-in a chhun ên latin a pang pêr hmun dang chu a hlim thluah
 thung a. A mawi ang reng hle thin a. Chu chu Khawbung Pas-
 tor hlun Rev. Langa (late)-in a'n hmuh chuan, "Tûn hmaa
 Sailâm khuua kan awm lai chuan, Patea'n, 'Tlai ni tla êng
 lônkaw! a khum riai e' a tih hi ka lo hre thiam ve ngai lo va,
 tûnah zawng ka hre thiam ve ta," a ti hial a ni.

A hla dangah pawh Pu Patea hlun hei bawh hi chawin:

*"Tlailti eng! ka Lal hmel leh,
 Rauthla vangkhua a lang."*
 a ti bawh.

Pu Patea phuah dâk tak leh *Hla Thar Bu* chhut il-na kan
 khaikhin chuan, "Lal lungawi kum hun lawmawm chu" tih
 hlaah hian châng tâwp ber an telh lo va:

*"Cham rih ulo, Berampu te,
 Hmun khawhar kalsan suh:
 Lungngaih lohna arsi pinh ram nuamah,
 Tual kan leng a tawh ang"*

tih hi.

Mizo nau awih hla lâr tak pakhat chu:

*"Ka nu, ka pa lo haw thuat thuat,
Tlangah ruahpul a sur e;
Sukhi lam peng rawn zawh la,
Lo zangphar der der ang che."*

tih hi a ni a. Pu Patea thil chhar dân hi a mak ngawt mai.
He nau awih hla thlûk hmang hian:

*"Aw ka Chhandamtu Lalpa,
Lungngaih thla zar hnuaiah,"*

tih hla hi a phuah tlat mai a. Chuvângin he hla hi "Nau awih
hla" an ti thîn a.

Vawikhat pawh thubrilin Fârkâwn khuash a kal a. Amah
hi Sermon a thiam avângin Tirhko ang deuhva hman a ni a.
Chutia a vah vêl lai chuan Chawgtui dai kiang, kêl kham
chhawrdawh a hmu a, a lung a lêng ta hle a, a khawhar
suangtuahna chu lo au chhuakin:

*"Ka awmhar lung a len ni hian aw ka Lalpa,
Min awm ang che i hmel duhawm;
Kei khawhar lungngai reihel tan,
Ka tah mittui a lo hul ang."*

tih hla hi a lo siam ta a ni. Mi thenklât sawi dân crawh
chuan Fârkâwn khuaa a zinnash, a khawhar Fâr hnuaiah a thui
a, Fâr huah thliin a len vêl ri siaw siaw tângin a lung lêngin
a phuah a ni an ti. Pu Patea kutchhuak châng 4-na chu *Hla
Thar Bu* chhut 11-na hian an sâtthla a ni. Chu lai chu:

*"Ka tah chang nite tam mah se aw Lal Isu,
Aw then lohna i rum tiam chu;
Lungduhte nena len za hun tur
Chuan ka tahna a tireh."*

hi a ni. Tin. "Ka thla va kal ta la, Jerusalem daiyah," tih hla
pawh hi a tîr takah chuan thunawa qei lo a ni a. A thiaoten,

"A sak a hek êm mai, Kêlsa ei ang mai a ni, a thunawn siam leh rawh," an ti a, kum khat hnuaa a thunawn hi a siam leh a.

Wawî khat dang leh pawh Krîsmas Drama chang leh tûrin Pastor Bankuaja, Pu Saiduha, Pu Hrangkunga leh Pu Zakama te chuan powder paw takin an inhnawih a, iptechei (khang-kawî ipté) an ak a, puanchei an veng a, kamis vâv an ha a. Kum thar lo awm tûrah chuan Homlin (India leh Burma ram inrina bul, Khuangsai hnam chênnaah) Chanchin Tha hrolin kal tûr an awm a, a thlahna ni fawmia an buatsaih a ni awm e. A hma kâr hnih laiah Pu Patea chu hla an lo phuah tâwk-tîr diam a. Drama an chan lai chuan mipui kawng sirah an lo ding hmur a, a laia an lo kal lai tak chuan, hla thar diat, ruah la tham haub loh, a bika phuah:

*"Eng dang mah ka duk lo Lalpa khawvel ih hlan,
I rawngbawl tura ipcei;
I Thlarau Thianghlîm chauh ka ngai,
Lungngaih na mîn pui turin."*

tih hla hi an han sa ta a, a lunglên thlâk hle an ti. An kal liam tîk hou chuan khua a har rawih mai a ni awm e. Cûng 3-na chu *Hla Thar Bu* chhut 11-naah hian a chuang lo va:

*"Ikal tawh ang u, a v Homolen ram nuamih.
Lenrualte then rih nah ila;
A hmangaihna tuifinriatah
Chuan kan la inbual za ong."* tih hi

Satâwm (Chin Hills) khua Pu Bâwka, Aizawla Pastor zêr zo lo haw chuan Pu Patea a châmchih a. An ram tîn hla phuahsak tûrin a ngên a. Pu Patea chuan uluk tsikin angaih-tuah a. An ram dînmun pawh a thlirpui tham kher mîi. He hla hmingthang tak mai hi a lo phuah sak ta a. Pu Patea tawng kau chheb ang chiah chuan:

*"Hawvel ila zan thim angin,
Lungngaihna chhumte a lo zing;
Tah lai relin chhawl thing hnuaiah.
Tapin Lalpa i hming kan ko."*

*Kan ram rethei tak hi, Lalpa hawisan suh la-
 Chhun khawhar leh zan thim hnuaiah:
 I hming faka kan zaipui tur.
 Lenpa! ngai hian nua ang ka tap.,"*

ti h târ a ni. A tlang dung leh vâng, thlirfim lénate an thlir dân a. Chu ram atâna an thahnemngaihna chuan an fâwp a. Lalpa a hmangaihna lantir târa a kohnate an hai lo. Chu thlândôn thahnemngai takte chuan an mittui pawb an sêng hnem hie an ti. Tûn thlengin he hia hian mite rilru a la khawib fo va. Chanchin Tha êng pu lûttute châng thlan a la ni reng.

Pu Patea hia cbhar dân dang ngathnawm tak pakhat leh chu, Pautu khuaa Kohhran phuntû Upa pakhat Aizawi zin hâwng hi Thekte Pu Thangan a lo chelh a Mosian Kanaan ram a thlir lai lem puana ziaak Zosâpten an pêk hi a hâwn a. Pu Patea pawb Thekte khuaa a chên lai a ni ye a. Tual thlanga anam huan palsh chu lem chu a târ a. Kaiên a-tanga dingin ngun takin Pu Patea chuan a en rân mai a; a hmpi a chip a, "Mm, Mm, Mm, Mm, Mm, Mm, Mm, Mm, Mm," tiin a rûm vang vang mai a. "Pu Thang, lung a va ti-lêng va le," a ti a. Tichuan Khawbung a thlen thlâk hnua hia lâr tak ni ta:

*"Hmanah Mosian Kanaan a thlir a,
 Luah zo lovin Lal Thuthlung a phur a;
 Kanaan ram ropuina leh a mawina a hmu,
 Inchlira ngalin a tap ang maw?"*

a lo ti ta a ni. He hia hi a thlâk nên a siam vek hnua a ti h thîn dân pangngaiin ama inah a zirtir leh ta a. An zir tak tak hma chuan thuhmahruai ang deuhin a sawi tê tê a. "Mosian Israel fate chu Pathian remruat angin a hruai chhuak a. Pathian remruat ang zêlin a hruai zui a. Nakin a putar tak viau hnua h chuan Pathian thuthlung a bawhchiat tak avângin Pathian chuan Kanaan ram thleng lo tûrin a ti tlat mai si a. 'Lalpa, Kanaan ram chu a thlir talia min thlirrir ta che' a ti a. Chutah chuan upa tawh tak a ni a. A hma khân kum tam fe a ni tawh a, thlâlêrah kum 40 lai an thang tawh baw k a. A chak ta lo hie a. Chu tlang chu Kanaan phai zâwl lèn theih-

na hmun a nih avāngin tlāng sāng tāk tak a nih a pīnawm a. Tlāng chhīp pōn tūra a tar tiāng nēn a han kal chu — ‘Pak-chheih khah law!’ a han ti a. Chau tawh takin rahbi chu a rap chho zēla. A hmaiah chuan a thlan te a luang zawih zawih ang tih a rinhlelhawm lo va. A kawrbma fual chuan a thlan te chu a han bru thin a. Kanaan phai zāwl a han thlir ta chu a chan hian a cham hmui mai a. Chu chu a thlēng dāwn ta lo a ni. Israel mipui a hmangaih, nī tina a enkawlte chuan an thlēng dāwn si a.” tiin. Hetianga a han sawi meuh zawngin a ngaithlatute chuan, ‘he hla hi phuah awm rēng a ni,’ an ti theuh mai a.

In ropui chuan sir tam tak a nei thin a. Chutiāng bawkin Pu Patea pawh hian sir tam tak a nei a. A hla phuah tam ber chu “Khawhar Hla” tra kan vuah thin hi a ni a. A then chu ama rilru puakhluka a phuah a ni a. thenkhat dāngte erawh chu khawhar nu leh pa ten an phuahtir a ni. Chutiāng a a phuahsak tum te hian an rilru leh tawrhna a hriat thiam-puizia a hla a tēngin a lang chiang thei hle. Pu Patea hian thihna avānga mihring nun kun rēng tawhie tawrhpuina, chu mī a tēng a Pathiana in ghaitute tana beiseina Ni eng, nun tihlimtu leh an lungngah bilopuan hlih sakna kawng a sawi chhuak thiam bik hi a mak a ni.

*“Chung khua lo ri thilui a nghawr,
Nun hui ka ngai zuol thiu;
Lal lai pā tlan lenrual kim leh,
Rih sang kai mīn ngaihtir...”*

a han tih sak thlap mai a. A ni, hlo thlawh laia hlim taka hna an thawkho lai nuna thil lo awmte chuan a hau kum engemaw zātah piwh hnuhma neilin a chawh tho leh thin! He “Zova Nu Hla” hi Fārkaawn khua Zova nuin a pasal a sūn avānga a phuahtir a ni a.

*“Thlafam ka ngai nau ang ka tap,
Min hremtu an awm lo;
Zarva tanga hlim lai ni kha,
Hmuh ni awm leh ang maw?”*

a han tih sak tê tê a, a nun chavai tawh tak chu zawhnaa a
hoem houla:

*"Min hnem la, Lal Immanuel,
Tah lai ka bang ang e."*

tlîn Kristian rilru thlamuanna duhawm tak chuan a tlâng a
kawm sak leh ta zâwk a ni.

Khawbung khua Rodênga chu tuihriin a thi a. A tûkah
a neu Sangliana a thi leh a. Chutiang thihna thua tuar a,
khawvêlah bian blim leh lâwmna hui leh nuih ni te a awm
thei dâwn lova ring hialtu Rodênga nu chuan Pu Patea hnên-
ah a manganua a thlen a.

*"Vanduinain min tuam,
Chhum aagin a zing kan runah;
Kian leh ni a awm thei ang em?
Ti hian ka han thlir a."*

*Aw khawngai fa ka va riang em ve aw,
Tapin tlai ni ka leng leh thin;
An sawi van ram tual nuama lengten,
Inglin min rawn ngai ve maw?"*

A lo tih sak ta a ni. A châng dangte han thlirin a suang-
tuahna hausakzia te, a sawi chhuah thiam dân te leh a tawng-
kam hmeh rem thiamzia te a hmuh theib ngawt mai.

Tin Khawbunga Kristian an la fahrah deuh laiin Pi Rual
chu Kristian a nih avang ngawtin a pasalin a then a. A nuata
hnênah rei deuh a chên hnuin a hmeithai ta a. Fa pahoih a
nel a, an puitlin ve huah an rawn chawm ve beiser a ni a. A
fanu chuan a tleirawl laiin a thihsan ta mai a. A fapa Chal-
kaia pawh chuan tlangvâl a nih bman a boralsao ve leh ta
hlah a.

Awm ngaihna hre mang lo khawplin a rilru a bâ a. A fate
chu ngai êm êm mah se sawi chhuak thiam hek lo, hlah phuah
sak tûrin Pu Patea chu a ngên ta chawt a:

*"Chung khaw ri van rial a rumin,
Thinlai chhum ang a zing, tapin zai ka so;
Tawnmangah chang sela ka dam lai ni hi,
Hai ang thangin phungrual hrilh ka nuam tawnmangah..."*

tiin danglam leh ngêng chhun ngâk mai hian a lo phuah sak ta a. A châng dangte ziaik chhuah sên a ni lo va:

"Pialleiah zal chu zaiin ou i kir relin"

a tih sak lawm lawm a ni. Dik takin khawhar nu leh paten thinlung chhông rila an vawn leh an vei, an sawl chhuah thiam chiah si loh, do rutu awm ang maia an lairil kap tlat si chu Pu Patea kaah a lo ri chhuak ta a. Chuvângin 'Khawhar nu leh pate suangtuahna Tlângau' kao ti thei hial awm e

Rei lo deuh chu Salvation Army-ah a awm ve a. Tirkoh hna a dilnaah Pastor Hankuaian a recommend that duh loh deuh avânga insawn a ni an ti. Salvation Army tân erawh chuan hlâwkna duhawm tak a ni thung. Hla tha tak pahnih a siamsak a:

*"Jaion sipaite chuan an lal tan an do va,
An hnenah puanzar an khai sang a;
Lal thisen chu an chhuang;"*

tihi hla, an inhruai dân nêna inmil fe, sipai deuh tak, a thlôk pawh pusk deuh thak mai a ni. Tim, Biak in hawn nân.

*"Lei Arsi lian Lal Davidan,
Temple a huatsaih a;"*

tihi a phuah leh a. Chumi hnu chuan a Kohhran ngaiah a awm leh ta.

Pu Patea hla ngaihsânawmna dang leh chu Kristian Thaurin laipui a man fuh hi a ni. Thisena Tlanna a uar êm êm a. Mahnia Pathian thu inzir chawp mai a ni na a, a hla en hian Theology-ah a hniam lo hle tih a lang.

*"Lalberte Lal ber leh Zion roreltu,
Engtia awm thei nge mihringan?
A hmangaih a va muk em!"*

a ti thei a. Vawin thleng hian Pathian mihringa lo chang hi a ring lote tân chuan hriat thiam har lai ber pakhat a ni rêng a. A ringtute tân lah a ropuina, a hlutna lai a ni thung. Keini suala tlu chhe tawh a hmangaihna in min zawng a, min fâwp a ni. Chu chu Pu Patea hian a fak ning thei lo va, a chawimawi kham mawh lo va. Fakpui tûrin thahnemngai takin mite a sâwm vêl a. Thil siam zawng zawngte pawh a au lawm lawm a ni. He lai tak hian Sâp bla phuabtu pakhat Peter Bohler-a te anga ngaihdam nei a ni tih a târ lang a. Peter Bohler-a chuan Chhandam a nihzia a inbriat chuan a lawm lutuk a, 'Lei sâng nei ila, chu chu Amah fak nân ka'n hmang vek tûr,' a ti a. Chu tawngkam chu Methodist Kohbran dintu zinga mi, hla phuab thiam hmingthang Charles Wesley-an a lo hriat chuan:

*"Aw mi sang tam tak zaite chu,
Tlantu ropui fakin;"*

tih bla lâp tha tak mai leh mite sak duh êm êm chu a siam a. Chutiang baw chuan Pu Patea hian thahnem a ngai êm êm a.

*"A fak hla nawn r'u van mipui Seraften,
Tuifinriat leh khawvel zawng hi;
Zaiin khat se, Halleluia!"*

a lo ti hisl a ni. Chu chauh a la ni lo, a tak pawha awm ngai lo, amah chauhvin a hman bik tawngkam kan pawm theuh si hmangin:

"Ka lawmna tuifinriat angin a liam a,"

s'a ti tẽ tẽ a;

*"Aw Lalpa zaiin i hming ka fek ang,
Khawvela i siam zawng zawng zai se;
Lalpa chawimawi nan awte chhuah r'u,
Leilung hi zaiin a lo khat ang."*

a ti ta zêl a ni. A ni, leilung hi zarin han khat tak tak se chuan aw! A ropui dawn mang e!! A thahnemngaihna, a lăwmna, a duhtusam leh a beiseina zawng zawng hetah biao a inchhông khâwm a ni

Pu Patea hla zawng zawngah, "Aw Lalpa Davida leh a thlah Arsi" hi a ropui deuh ber a, a thûk ber bawk ti ila, a sual kher lo vang. A lâr hlo a, Zoŭawng hmang khawvêl a dêng chhuakin a lang. Ama thlûk siam tak pawh hi a tha sa a, zaipawl sak mia a thlûk siam thar pawh hi a duai lo hle. Zoram eng ang chiahin nge a hneh ka hre pha lo va, Kâwl ram Zofate chu a chiah hneh hle.

Kum thum dan zêla an reih "Zomi Baptist Convention." (Chin Hills pum pui huap — Falam, Halkha, Thantlang, Tiddim leh Kabaw Valley infin) inkhâwmpui lian chu ni 21 March 1965 khan Tahan, Tawngphila vêngah a awm a. Tahchuan Tahan Mizo zaipawl an sawm a Methodist-Vêngpui leh Mission vêng. Presbyterian leh Independent Church of Burma infinin, nula leh tlangvâl 300 rualin he hla hi an rem a. A maw chang ni lovin a ropui a, a rik hian a ri hem hem mai a ni. Tin, 1966 kuma Burma ram Methodist kohhran Sâp ram aŭanga mahnia ro iarêla a indanna Conference hmasa ber hawn nân Vêngpui zaipawl 100 rualin an sa bawk a, ngai thlatute rilru a khawh hle.

*"Mihring ka nih hmo pawhin Lalpa Isu,
Thisena man ding beisei lova min ilan —
Chhiar sengin han hre thiam teh reng ila aw,
Khawvel zaia tikhat turin ka bei ang."*

tih lai phei hi chu sawi vak ngai lovin a thûkzia kan hre theuh awm e.

He hla hi Pathianin a hmang nasa a. Pu Patea hla phuah hmasa dawttu a ni nghe nghe. Miten an duh êm êm laiin Ai-zâwl a zu zin a. A thla Pu Suakthuseman a lo lăk sak a, dawrkai thenkhat pawhin an târ nual a ni Engpawh ni se, he-tiang khawpa hla thûk leh ril min phuah sak avâng hian kan zavaia tân hlăwkna ropui tak a ni a. a vânceih thlăk nguwi

mai. He hla sakna apiangah a hming pawh sawi a ni ta zêl.

Thuhritlu hmingthang D.L. Moody leh zaithiam êm êm Sankey ten England rama Harhna Beirual ropui an nesh tum-in, 1874-a London-a thlahna inkhawmah, mi ropui tak pakhat Lord Shafes-bury an tih chuan, "Sankey-a hian hla dang tih loh, 'Lo tang r'u ka lo kal dâwn e' tih hla chauh hi zirtir pawh lo ni se, British ram pum tân malsâwmna a tling rêng rêng mai," a ti hial a. Pu Patea pawh hian a hla dang zawng zawng chu sawi loh, "Aw Lalpa Davida leh a thlah Arsi" tih chauh pawh hi lo phuah se, Zofate tân chuan malsâwmna a tling rêng rêng a ni, ti ve ta ila, kan uar lutuk a ni dâwn em ni?

Hriet rengna Lung, Rom leh Pennsylvania-a an phunah ti hian an ziaak ve ve a.

P. P. Bliss

LO TANG R'U, KA LO KAL DÂWN E, tih PHUAHTU

tiin. Hetiang deuh bian Pu Patea hriet rengna lungphunah pawh a hla hmingthang, châng 2-na:

*"Mihring ka nih hma pawhin Lalpa Isu,
Thlsena man dang beisei lova min thin —
Chhiar sengin han hre thiam teh reng ila aw,
Khanvel zuia tikhat turin ka bei ang."*

tih hi an ziaak tel a ni.

Pu Patea nupui Pi Kâphnâol hnênah, "In pa hla phua zingah eng hla hi nge ropui i tih ber?" tiin ka zâwt a Ar chuan:

*"Ka repuina tur leh ka himna hmun,
Ral hlauhawm leh tiina awm lo chu;
Thlaler atang hianin ka hmu rinin,
Chu hmun hlun chuan min tui vel vangin."*

tiin mia cbbang thung a ni. Mi tam takin aa tawmpui mi

thei Pu Patea hla phuah hmasa ber a thiannuin tha a ti ber a, a kut chhuak pahnhna, a hla zinga thuk leh ropui ber, lâr ber a ni bawk hi a chhinchbiah tlâk hle a ni.

Pu Patea hlain mi a hneh dân hi sawi tham fe a awm. Vawikhat pawh Pu Ringchina te Lunglei lamah 1928 vél khân inhlawh tûrin an kal a. Ramlaitui khuaah chuan thlen in an huphurh hle a, an han zawrg vél ta a. Hmeithai pakhat hian, "Khawi khua nge in nih?" a lo ti a. "Khawbung khua," tia an han chhân chuan, "E, Patea awmna khua maw? chuti chu ka inah lo thleng rawh u," a ti a. A ina an luh chuan an bâwm chu a chawi thlâksak sawk sawk a. "He hla hi ka duh êm mai, i'n sa teh phawt mai ang u," a ti a

*"Ka dam lai thlipui a ral hunin,
Ka Lal Chhandamtu hmel chu ka hmu ang a;
Chutah ka lawmna a chuai lo vang,
A hmelah van pangpar a vul reng ang a."*

tih hla hi an han sa ta a. Pu Ringchina chu a tleirâwl lai tak a ni a, pa zakzum tak a ni bawk a. "Chu mi tum anga ka zah-na hmun rêng rêng ka la tâwk ngai lo," a ti a ni

A hla ngaisângtute chauhvîn Pu Patea hi an ngaina a ni lo va. Hla phuah thiam hmingthang Pu R. L. Kâmlala leh Pu C. Z. Huala te pawh hian an ngaisâng ngawt mai. Vawikhat chu 1932 khân Pu C. Z. Huala nên Pu R. L. Kâmlala dâm lo an tlawh a, a tîru a bua: hlimchhâwng lai a ni a. A lô tha hle rawh a. A rawn kantute pahnh a hmuh chuan, "E, Mizo ram hla phual thiam zânin chu kan va kim êm! Awithangpa kan va ngai vel!" a ti a. Pu C. Z. Huala hla phuah, "Thihna lui ralah, ram nawi nuamah chuan," tih châng khatna leh Pu Patea hla, "Aw Lalpa Davida leh a thlah Arsi," tih châng khatna hi lunglêng deuh maiin a han sawi chhuak a. "Keini poet-ho hi Grammarian kan 'o ni ber alawm maw lel!" a ti bawka

Amah pawh hian hla phuahtu dangte a ngaisâng êm êm bawk. Chûng zingah chuan Pu R. L. Kâmlala hi a ngaih ropui ber a ni hial mai thei. A kutchhuak:

*"Aw, min hrilh rawh thukna ropui,
Ranthleng leh shing anhhê dawng leh,
Vana lallukhuh a inzwam,
Lei Eden leh Salem thar nen.,"*

ifh hla hi a lo briat meuh chuan ropui a ti hle a ni ang chu,
"Mn, hei chuan hla zawng zawng a phuah zo ta, phuah tûr
ku nel ve ta lo!" a ti hial a. A chawimawi dân ropuizia hi a
mak ngawt mai.

Pu Patea hian hla lênglâwng a phuah ve lo tih theih a ni
a. Mahse Lalawithangpa (Hmarlûtvunga) chu U'pa zai thlûk
(chhîm thlang zai an tih bawk)-in a phuah ve tlat a. A mak
ang reng hle! Hei hi hla lênglâwng a phuah kan hriat theih
chhun a ni. Hei hian hla phuah thiamte a ngaibsanzia a târ-
lang chiang hle bawk:

*"In hril thiam lawm ni ka zawt ang che Nikhumpa,
Mim ang planna Sâi khaw chul hnu chhuahlangah,
Thangpuii hlan ang ka lo ngahak che,"*

Pu Patea hla ziaik khâwmna bu hlui bera tel lo, a nupui
fanaute pawhin Pu Patea phuah a ni tih an briatpui loh
mi dang zâwkin, 'Pu Patea phuah a ni e,' an tih h'a pathum a
awm a. Chûngte chu:

1. *"Aw Halleluia Lalpa ropui ber,
A fakna kil tinah fawn se.,"*

(*Mizo Kristian Hla Thar* Pu. Aizawl, Synod Press, 1974,
11th Edition, p. 53 or No. 70; Lalsiama, Pu H.: *High School
Mizo Vernacular*, Aizawl, St. Joseph Press, 1970; p. 58).

He hla hi thenkhat chuan Pu Kâmlowa phuah niin an
sawi thung a, (Rokûnga, Pu: *Thalai Hla Bu*, Aizawl, Synod
Press, 1962, 3rd Edition, p. 151, or No. 171).

2. *"Ngai teh an ri a va mawi em!
Ni ropui lo thleng lawmtn;,"*

(Rokûnga, Pu: *Thalai Hla Bu*, Aizawl, Synod Press, 1962
3rd Edition, p. 102 or No. 122).

Thenkhat chuan a phuahtu hi Pu Patea emaw, Pu R. L. Kamlala emaw niin an ring (*Mizo Kristian Hla Thar Bu, Aizawl*, Synod Press, 1974, 11th Edition, p. 7 or No. 9).

3. "Ram daiah lunglen ka tuar ni hian Lalpa,
I hmel pangpar leh i aw mawi chuan;"

(*Mizo Kristian Hla Thar Bu, Aizawl*, Synod Press, 1974
11th Edition, p. 171 or No. 262).

Hêng hla chungchâng hi Pu Patea nupui fanaute chuan,
" 'Aw Halcuia Lalpa ropui ber' leh 'Ngai teh an ri a va
mawi ém!' hla te hi tûn hma a tang tawh kh. n a (Pu Patea)
phuah an ti chawk a. Mahse a dik lo. Engmah briatpuina kan
nei lo va, a hla a ziaik khâwmna buah pawh kan hmu tel ngai
lo," an ti a ni

"Ram daiah lunglên ka tuar ni hian Lalpa" hi chu Pu
Patea nupui leh fanaute chuan an han sa riâi riâi a. Ngun leh-
zualin an ngaihtuah a. Kum tam fe liam tawhah khân an va
chêng a. "Hei hi chu a (Pu Patea) hla kalhmang nên a inang
hle a, mi lunglêng mi a ni baw a, a ir-âwm chhuak a ang hle
a. A rilru kalhmang nên pawh a inmil viau mai. Tin, a bla
phuah a zirtir hmasak (hin leh a vawrh darhtu ni fo, Khaw-
bung khua Pi Sawikûngi (midel) te, Pu Tâwnphunga leh Pu
Bawihhlûma te pawh khân he hla hi an sa chawk tak e. Mahse
a phuah a ni e zawng kan ti ngam chiah lo," an ti a ni.

"Ka pa hla siam rêng rêng hi, ka naupaa deuh lai a. 'ka
pa, he hla hi i phuah em ni?' tia ka ziwah pawh hian, 'hla ka
phuah lo, Pathian siam alâwm' a ti mai thin a, Chuvângin a
hla hi briat chian leh briat kim a bar a ni," tûn a fanu upa
Pi Lalêngi chuan a sawi baw.

Khawbunga a awm chhûng chauhin hla a phuah kan tih
tawh kha. A hla hmasa ber chu 1919 vêla a phuah a ni a. Sal-
vation Army tân, Zawlsia an biak in hawn nana a phuah

"*Lêl Arsi lian Lal Dâvidan,*
Temple a buatsaih a,"

tih hla hi a hla hnu khârtu a ni ta a, 1927 vêla a phuah a ni. He mi hnu miten hla phuah leh tûra an ngen pawhin, "Ka thilungah a awm ta-lo, ka phuah thei ta lo," tiin a chhâng thîn a. Khawhar nu leh paten an ngen châng pawhin, "Ngawi teh u, mi dang tîr zâwk teh u," a ti mai thîn bawk.

Pu Patea hian hla 55 a phuah a. Mahse chûng zînga 52 te chauh a hla ziaak khâwmna bu hlui berah a chuang a. Hla pa-thum chu rei fe bo aaga ngaih a ni nghe nghe. Theih ang tâwka research beja kan ban chhui leh tak tak hnu hian vâ-neih thlâk takin pahnh chu kan hre chhuak thei leh ta hlah va, a lâwmawm hle. Chûng hlate chu No. 53-na leh 54-na te bi a ni e. La hriat chhuah rih loh châng bul chu:

*"Sinas tlang chungah,
Lalthutthleng a rawn hung!"*

tih hla hi a ni a Hriat kim hun a la awm êm ang chu.

A hla phuah 22 chu Pu Patea hian a thupui Sâp tawngin a dah a. Hei hian zirna engmah nei lo mah se mahni inzir leh engge maw chen chu thiam ve a ni tih a târlang a. Tûnah bi chuan a Sâp tawng thupui chu kan dah tha a. Tûn laia tih dân tlânglâwn ber angin a hla tlar hmasa ber thupui ang dahin kan ziaak a, Tin, ziaak dân bik a neih, "Jaion" chu a ngaiin kan dah zêl thung a ni.

Pu Patea hla phuahthe chu *Mizo Kristian Hla Thar Bu*, 11th Edition, 1974-ah hian hla 29 chiah a chuang a (hla No. 1-28 leh 46-na). Hla dang 25 (No. 29-45 'eh 47-54) te chuan hmua a la châng ve lo a ni. Chûng ziaak luh zînga hla 15 (No. 1, 8-12, 14-16, 20-24 leh 46-na) te chu tih danglam awm haub lova seng luh a ni a. Hla 14 (No. 2-7, 13, 17-19 leh 25-28) te erawh chu siamthat a ni hlawm a. Hla thenkhat phe chu a châng puma sahthlâk a ni.¹

A dam chhông hun haukhawi lamah nataa buaithlâl

1. Siam danglam leh hla châng pah a nih dân chu hlabuah hian chian taka tarlan tel a ni.

deuh takin a tlikboak a. A năkah a nă a, a bawk a. A dăr-ah a insawn leh a. Chu mi hnu chuan a khăkte a thi ta a. A mu thei lo va, thla thum chhông lai thu ngawtin a khawsa ta a ni. Pu Panga, Compounder-in a enkawl a. "Unau in awm nual bawk a, inpua ula, damdawi in lian pan ta che u, an lo zai ang a, a tha chhuak leh mai ang," tiin a rawn a. Mahse "A mualpho thlak êm mai," a ti tlat a. "Mihringte chu waw khat thi tât kan ni a, thi mah ıla, ka tho leh dâwn tih ka bre Chiang êm mai," a ti tlat bawk a.

A chauh tawh hle hnu hian mumang mak deuh a nei a, a nupui a hrilh nghe nghe a. A mangah chuan a nupuiin Hawi-lôpâr a lo lăk sak a. Zân dangah thlawhna văr a lo kal a, thlănmual arawn hêl pup pup a. A nupuiin, "I thi dâwn a ni âwm mange," a ti a. Ani crah chuan, "Ka thi lo vang, thi mah ıla ka nung leh ang," tiin a chhâng a ni.

A thi dân hia mak rgawt mai. Amah ngêin a sawi lăwk a. "Ka thi hnu chuan chhâm leh ruahin min hrusi ang," a ti a.

Lal pian hui ațanga chhărin kum sângkhat leh zakua leh sawnga, March ni sawmnhih leh pathum a ni a. Khua chu tûk dang ang bawkin a thiang kûk mai a. Ni a chhuak êng phû bawk a. Tûk dang nêh a danglamna rêng rêng a awm lo. Mite chu tûk dang arg bawkin zingah an tho va, nulatén buh an dêng a, nuin ei rawngan bawl a. Tûkthuan an ci a, feh chhuak tûrin an insiam sung sung a. Feh an kal tan êk êk tihah chuan Khawbuag lam leh Dunglâng lam ațangin chhâm dum, ârbawm tiat tiatin a lo kal tup tup a. Ia pakhat chung zawn a lo thlen chuan khawpui a ri ta chiam a. Tuala mite chuan, "Tûkin khaw bawn dân chu a va mak êm!" aa ti a.

Chu khua chu Sâmthang a ni a. Chu ni chu Pu Patea chatuana vân ropuina ha tûra a tawh liam ni a ni a. Chu in chu Pu Patea te in a ni a. Paho awmna tual pawh Pu Patea te tual tho a ni.

Chutia khawpui a rik lai rak chuan tapchăkah amah chu an kil bial laih a. A fapa upa ber Lalchungaunga, a lu vuan

rengtu chu a bia a Mahse a tawng rik hleih theih loh avângin
a hmui phun chauh hmuh tûr a awm. An han zawn nawn leh
pawbin engmah a sawi thei tawh si lo. A bânin a kiltute chu
a hawi a. "A thaw a ipik a ni ang e," an ti a, an khang d'al a.
Tichuan a kut dinglâm chuan kawmhâr tlung zâwn a kâwk
a, blim hmêl pu takin a nui var var a:

*"Jaton tlang leh van Arsi mawt,
Lalpa ka tan min siam;"*

a lo tih thin bmunah chuan; Ama tawng kau chheh dâi ngei
bmanga kan sawi dawn chuan; Luipui luang ri rehna;
Khawvêl hautiang ngai tawh lovin; Lalpa siam Salem khaw-
puiah; Kum khaw ram hlun tûr, ni tina a thlir thin; Imanuela
ram ropuiah; Chatuan thlirfim lèna; Uai lova pangpârte an
vul rengna; An hrii lung mawi tuallai, tlaitla lova an ên reng-
na; Beram No faka lêng tûrin; Khawdur piahah, Rûma a lo
nghah thin; Râl klauhawm leh titna awm lohna; Hmun hlun,
A fa hmangaihte leh chatuan Varparh Arsi êng mawite a ta an
lo nihna tûr; Chatuan lâwm hla sakna tûr hmun; a Lal Chhan-
damtu hmêl, vân pangpâr vul rengna leh lâwmna chuai lohna
hmun; Lei lèna ram reh ngaih lohna; Berâm No leh lalput-
thlêng enawm mak tak leh lâwmna tikimtu awmna; A thlir
bân theih loh Angel lungruala an lèna; Lungduhte lailèna;
Arsi piah vân Salem thar; Lungngai chawlhna hmun thiang-
hlîm; Nunna tui nêmten a luanna; Thihna lui râi Hnehtu Lal
lèna; Angel vâi khawpui mawi; Chatuan Lalpa khawpui siam
thar; Nunna thing daiblim hnua; Lalna ram ni tlak ngai loh-
na; Hlîmna khawpui tual laiah; Nua hlun ram; Eden Krista
buatsaih. Seraf thianghlîm Haleluia trin thla zâra La'pa faka
an zaina; Hrehawmah pawh thingthi tala Daniela anga tuk-
verha a lo thlir thin; Buaina tinrêng tuara a then takte hmu
tûrin; A dung leh vanga han lèn vêl a chak êm êm; Imanuela
lei leh vân thar siamah chuan chatuana vân ropuina ha tûrin
a tawh liam ta a ni.

A thu sawi, engnge a lam chiah an hriat theih tāk loh kha
amah hmuaktute lo kal a hmu ang a, chu chu a hrih niin ên
ring blawm

A hnuak a chah tāk hnu chuan rei vak lovah Khawbung upaho an chho va. "Kan khuaa thi chu ni se biak inah kan inkhāwpui ang a, biak in hung chhūngah ngei kan phūm ang," an ti a. Chu chuan Sāmthang upate a chawh chi-ai deuh va. Mahse a engamah an tih sak ta lo.

Khawbung upate chuan Khawbung ngeia a thi lo chu pawl an ti hle a. Ropui taka vui an chāk êm êm a ni. A ruang pawl Khawbunga lāk thlāk an dī hial a. Mahse an phal lo a ni zawn e. Chuvāng chuan anniho chuan, "Khawbung Patea tih a ni tho tho, kan khaw hming a tiropui tho ve!" an ti a. Tichuan a ruang chu Sāmthangah. Fam Rolung Mual a tanga thu sawi zawn zēl tūrin an zalh ta a ni. A hriat rengna lung erawh chu Khawbung leh Sāmthang ramri bul, kawngpui sirah phun a ni a. Motor kawng lain thar a lo nih tūk hnuin, mpui kal vēlten awl-ai taka an hmuh theih uñ motor kawng thar lamah 1983 kum bul lamah khan puithu taka sawn a ni leh ta bawh.

Būng Tlāngpui Rangkachak fa Pu Patea hla hian dang-lam bik riaina a nei a. Prof Siangkima min hrih angin, hla phuah kawaga duhthlan lam rēl fel a, chu mi lam chu rilru ding taka zawn a nih avāngin a hlate pawl a eng bik a. Pang-par huan ang maia pār chi hrang hrang vul chēk rengna hla siama, arsi chi dang dang dēt chriaina hlate huatsahtu a ni. Lai lova pangpārte an vul rengna leh eng mawt chi hrang hrang leh arsi dang dang tamna tu hlaah mah, eng hlaah mah kan hmu lo vang tih theih hial tura hla tha danglam bik phuah thei a ni a. Mihring ngahthuah dāna thu inah leh inkah tak, mihring phāk rual loh tih hial t r hla

*"Ka lawmna tuifirrat angin a liam a,
Tih lui kamah zaiin i tming fa fak ang."*

ti thei ngattu, Mizo hlain a chim sāt lai ber phuah chhuak thei khawpa mī ril leh thūk a ni.

Mizoten Kristian sakhua an vawna kum 25 emaw a ding tawh a. Harhnain wawt thum lai a nuai tawh nghe nghe a. Zai an duhin an tui êm êm a. Mahse an hla neihchhun chu

Săp hla, Zo ɬawng tuallēnga lehlin, hla thu pawh tel mang l. a ni a. Chutiang hla ngawt chuan rilru chhūngril a hneh lo va, a khawih tak tak thei lo bawh. Mizo rilru leh ngaihtuah-na hmanga Mizo hla thu mawi leh thlûk ngeia hla neih kawagah mipui tuihālna a lian hle a. Chu chhûm zing chuan Harhsain a chawhphûr mipui tui tak tak chu a tuam bûm a. Thawhpik takin a khuh bawh a.

Hetih lai tak hian thlasik zân thim su kiang tûra zingah Vârparh Arsi a lo chhuak vah ang deuhvin. Pu Patea hian Mizo ɬawng leh hla thu hmangin, hril leh sak nuam êm êm hla a rawn vawrh chhuak ta a. Mipui tamtu chhûm zing hnawh bûm leh ipik taka khuhtu chu a rawn su kiang ta doak mai a ni. Chuvângin Pu Patea hi Mizo Hla Vârparh Arsi kan ti thei hial awm e. Mizo ɬawaga Kristian Hla phuah chung-châng leh Mizo hla thu mawi leh ɬa hmanga hla phuah thu sawina apiangah Pu Patea, Khawbung hi thim su kianga khawvâr hmahruai Vârparh Arsi angin êng takin a lang dawn tawh a ni

HLA ZAWNAWLNA

	Hla No.
Aw fak r'u Pathian Berâm No	7
Aw ka Chhandamtu Lalpa	6
Aw Kalvari thing chungah chuan	8
Aw ka kulhpuî ber i ni	31
Aw ka nunna Lalpa chu fak la	36
Aw Lalpa, Davida leh a thlah arsi	28
Aw thawk zêl rawh Thlarau Thianghlîm	30
Buaina lo kiang la	10
Chuan îla Kalvariah Jaion a lang em?	11
Chung lam Jerusalem thar khi	9
Dam lai lûpui dung ien vàng fang mah îla	12
Damlai thil zawng zawng ka ngathuabin	29
Engmah dang ka duh lo Lalpa	5
Fam kbua em ni ka ngath bring nun hi?	48
Ngai teh Kalvari i lungogath niah khân	46
Hawî vêl îla zân thim angin	13
Hlau sub ulangin ngai rawh u	1
Hmânah Eden khaw thim chungah chuan	49
Hmânah Mosian Kanaan a thiir a	14
Hmânah nun hlui a chul tawh hau	27
Hmânah pi pute sulhnu	47
Hmânah Sinai tlâng chungah	32
Huam tin lai Elsadaia	52
Isracla Pathian fakir awm se	33
I thisen luantirin	34
Jaion-sipaite chuan an Lal tân an dova	45
Jaion tlâng leh vân arsi mawi	23

Ka au zêl ang che ka Chhândamtu	...	35
Ka awmhar lung a lén ni hian aw ka Lalpa	...	18
Ka dam lai thlipui a ral hunin		16
Ka fa lo kal la		50
Ka ropuina tûr leh ka himna hmun	...	15
Ka thla va kal ta la	...	17
Khawvêl sum ka ngaitlâwm ta	...	37
Khua hmunah lêng ilang aw	...	51
Kumte chu an lo thar leh ta	...	19
 Lal lungawi kum hun lâwmawm chu	...	3
Lalpa buatsaih Salem thar nuam tak chu	...	54
Lalpa leia i hmangaihthe hian	...	20
Lal pian hun pangpâr a vul leh ta	...	2
Lei arsi hian Lal Davidan	...	53
Lungngaih ni a awm tawh lo	...	38
 Mal min sawm tôrin	...	39
Min hrui zêl rawh Thlarau Thianghlîm	...	40
 Ni ropui a lo thleng dâwn ts	...	21
 Pialrâla lêngte chuan Jaion ni êng chu	...	41
Pialrâl ka ngai ka Lal lénna	...	32
 Ram thianghlîma Lal lo piang chu	...	4
Rûmin ka ngâk ram ropui chu	...	26
 Sâng tam tak chu an kal ta		42
 Thawk lova Lallukhum chan i tum le	...	43
Thlarau lo kal la, Edena thil hlui	...	24
 Vânduainain min tuam		44
 Zân lungngaihthlâk Jaion pîedan ebbûngab	...	25

1

HLAU SUH ULANGIN NGAI RAWH U

1. Hlau suh ulangin ngai rawh u, mi tin ta tgr,
Chanchin Tha lawm tlak em em ka rawn thlen che u!
Vawmah hian Davida khuah Tidamtu a piang,
Lal Krista kha, in chhinchhiah theih nan,
Raa thibagah in hmu ang.

Ka Lal zân chàmna hmun, aw ka va ngai zual thin em,
Berâmpu ruah kal ka nuam Bethlehem tlâng chungah;
Nausên puana tuam chu aw zawtin hril thei sela,
A siam Jaion khawpu tual nuam chu.
A ngai ma lo vang c.

2. Hmânah kan lăwmna pâr rimui a chuai zo ta,
Mahse ka Lalpan Jaion pâr mawi min lo thlîah;
Thialêr ram pawh bi zar ve se, "Hossana" tiin,
Khawvêl ram zawng chungah hian lăwmna,
Remna lêng vêl rawh se
3. Tînga haim rîu, pangpâr vul se, vên Hossana,
Zawlnei hril angin Jaion kawngkhâr a rawn hawng;
Vên khawpu tan lungngaih buai leh mittui tlakna,
Mahse kan taa phaizâwl tûktin pâr
Mawi a vul chhuak leh se.
4. Fden chhuah-tîng a mawi leh ta, râl an tin zo,
Lăwmna rimui leh vên hia mawi chu a lêng vêl;
Hlima lăwmn i fak ang u, Lal riângvâi bi,
Min hmangaih luat vângin kan taa
Khua nuam a lo chên ta.

2

LAL PIAN HUN PANGPAR A VUL LEH TA

1. Lal pian hun pangpâr a vul leh ta,
Thínlai mu hau lunglén a kai tho ve;
Vân bhuai mi hril Bethlehem tlâng chungoh,
Rinin thlain mi an thlâwk kai.

Aw ka Lal nunnêm, Nangin min hruai zêl la,¹
I chôn leh zua kârah sên lai nau ang i tahna
Hmun tuel ka ngai.

2. Ngaih a nâ e, Bethlehem tlângpui,
Tlai ni tla êng lêngkâwl a khum riak e;
Bâwng in tlâwmah ka Lal riangvai tak saw,
A chûn riang-Marin a chawi e.
3. Bethlehem Arsi a êng leh ta,
Eden thlân kawngkhâr chhûng a rawn chhun êng;
Harhin tho r'u, Eden khua a vâw ta,
Kan tum ram chu i pan zêl ang.
4. A va mawi êm! Lalna ram thieng chu,
Kan tân Bethlehem tlâng a lo vul ta;
Hmânah pí leh puten an hmuh phâk loh,
Saron pâr tlânin kan lêng e.

1. Mizo Krisitan Hla Thar Ba: II Edition, Synod Bookroom, Aizawl, 1974-ah "zeh tawh" tlin an thlak. He lehkhaw hi kan tarlan hun chuan MKHT. Ii-na ti chawhvin kan zlak tawh ang.

3

LAL LUNGAWI KUM HUN LĀWMĀWM CHU

1. Lal lungawi kum hun lāwmāwm chu,
Tūnah ka thleng leh ta;
Chuan zêl ila Bethlehem dai hmun saw,
Vân mite zai remna.

Aw, nang Bethlehem, ka va ngai tak che ôml
I tlâng chung a bruaite arsi ông chu;
Tâpin karawn zawn zêl ang che,
Ka Lal pianna lei hmun tlāwm ber chu.

2. Ngai lo awm ang maw chu hmun chu,
Ka Lal siang a lawina;
Kaisar lal lai ni tla zâm vêl hnuaiah,
Ka Lal nau ang t̄ap e.

3. Han thlir teh u, angelte u,
In lawm lai Lal Isua;
A lo thleng ta rethei fate h̄j̄mna,
Pār ang kan lāwm vo ang.

4. Châm rih ula Berāmpute,
Hmun khawhar kalsan s'ū;
Lunggaiah lohna Arsi piāh ram nuamah,
Tual kan lōng za tawh ang.¹

1. Chang 4-na pum h̄l, MKHT. 11-naah dah that a n̄l.

4

RAM THIANGHLIMA LAL LO PIANG CHU

1. Ram thianghlima Lal lo piang chu,
 Chung lam arsi chuan a pan zêl a;
 Mi fîng Amah zawngtute pawh khân,
 Arsi chu an en a.
 Kei pawh chu arsi êng chu pan zêlin,
 Lal pianna hmun tlâwm Bethlehem min thlen ang.

 Aw Bethlehem tlâng ka thlen hma chuan,
 Châwl lovin ka kal ang;
 Chhûn Arsi êng chuan min hrui zêl ang a,
 Mari châwi lai nausen chu ka hmu ang a.
2. Chatuan Salem kawngkhâr ropui chu
 Kan tân a rawn hawng leh ta e;
 Boraina rama lêng tawh hui kha,
 Ván khua mîo chantir a;
 Lâwmîn i zai ang Lal thar a piang ta,
 Lei hi chatuan hla mawin nghawr vêl rawh se.
3. Lâwm lo awm ang maw Lal thar chu,
 Ván mipuite chuan an rawn then ta;
 A ngaiin van khua a reh zo ta,
 Tâpin lei an thlîr a;
 Chatuan arsi pawbin a ôm zêl a,
 A pianna Bethlehem tlâng a rawn thlen ta.
4. Aw tânah hian i kal ang u,
 Hmun khawhar lam chu i pan zêl ang;
 Lei lalten Amah do mah sela,
 Mipuite zawng pawbin;
 Kei chu ka Lal dub, ka lunglai hnêmtu!
 Hmun khawharah pawh Amsa min swmpui ang.

5

ENGMAH DANG KA DUH LO LALPA

1. Engmah dang¹ ka duh lo Lalpa, khawvêlah hian,
I rawngbâwl tûra inpein;
I Thlarau Thianghlîm chauh ka ngai,
Luogogaih nia mîn pui tûrin.

Aw, Nang ka ngai ber che,
Lalpa ka ngai che;
Hrusina chhûm ding leh ông ropui,
Mîn hruai zêl rawb.

2. Thlalêr ram indonaah râi lo zual mah sela,
I hmangaih² kulbpui ngbet chhuhogah;
Ka thlarau hlîam Lalpa hruai la,
I tân pâr anga vul tûrin.³
- 3 I kal tawh ang u, aw Homalen ram nuamah chuan,
Lenrualte then rih mah îla;
A hmangaihna tuifinriatah,
Chuan kan la bual za leh ang.⁴
- 4 Lunggah ni awm mah se Lalpa mîn hruai zêl ang a,
Jaior khaw ri a lo thleng ang;
Buaina zawng zawng kan pêl tawh ang,
Khawvêl hnutiang ngai tawh lovid.

1. Mlzo Kristian Hla Thar Bu 'll-ah "Eng dang mah" tûn an thlak.
2. "Hmangaihna" tûn an thlak.
3. "...ang ka vul leh ang," tûn an thlak.
4. Chang 3-na pum hi chhawk a ni.

6

AW KA CHHANDAMTU, LALPA

1. Aw ka Chbandamtu, Lalpa,
Lungngaihna thla zâr bnuaijah;
Buainaten ni tin min vêl, ½
Min lo kai zêl ang che.

Rethei naufa ka ni,
Nangin min kalsanin;
I siam Salem khawpui,
Ka thleng zo ve nâng maw.

2. Khawvêl hrehawmah hian aw,
Hung lam thlipui lo hrângin;
Ka kulhpui leh ka Chbandamtu,
Min kalsan sub ang che.
3. Kanaan kalkawng lamah chuan,
Jordan lui min hrui kai la;
Thlalêr kawng râi hlauhawmah hian,
Hmun râlmuang min-thlen la.
4. Jaion, i tlâng chungah chuan,
Lungngaiten chawlhna an hmu;
Kei pawh i tlâng hlimna ramah,
Nuamin ka lêng ve ang.

1. MKHT, 11-nash, "min hawm" tin an thlak.

AW, FAK R'U, PATHIAN BERAM NO

1. Aw, fak r'u, Pathian Berâm No,
Kalvaria thi kha;
Nangmah leh keima tân Tlanna, ¹
A thisen a chhuak ta.

Thisenin Thisenin,
Min tlan ta, Berâm No thisenin;
Min tlan ta Min tlan ta,
Berâm No, Halleluia ! Fak r'u.

2. Aw Lalpa hmangaih ropui chu;
A hausak ren rual loh;
Sâng tam tak a pe ta, kei pawh
Malsâwmna chu min pe.
3. Halleluia, ropuina chu,
Ama'n nei kumkhusa se;
Khawvêl sual leh kei chu Kristan,
Thisen hlû chuan min tlan. ²

-
1. MKHT, 11-naah, "...thi khan; Nangmah leh keimaha tlan nan,
tlin an thlak.
 2. "...kei chu Kristan, Thisen hlu chuan min tlan," tlin thlak a ni,

8

AW KALVARI THING CHUNGAH CHUAN

1. Aw Kalvari thing chungah chuan,
Ka hréng ropui a au;
Jerusalem Kanaan râm zang zang,
In Lal a ni lâwm ni?

Aw, ka sawi thei lo, aw ka hril thiam lo,
A hmangaih a va mak êm!
Thûkna, thûkna, ka sawi thei lo,
Min hmangaih a va mak êm!

2. Puanzâr ropui a lo thlêr a,
Lungpui lo khi chat chu;
Hmangaih Pathiana thinsungah chuan,
Eg angin nâ ang maw?

- 3 Khawvêl pawh a lo thim ta a,
Lirpui a lo ngihing a;
Hlauvin khawvêl a tlan bo ta a,
Mi thianghlím an tho ta.

9

CHUNG LAM JERUSALEM THAR KHI

1. Chung lam Jerusalem thar khi,
Mi thianghlime khawpui a ni;
Tah chuan Lal Imanuelan ro a rêl e,
Kan pan Jaion ram chu ka ngai lehzual thin.

Lei hmuna ai zawngin a nuam zawk chatuan ram chu,
Ni tin mi an thlang, thla tin an tam, kum tin an pung zel
Jaion tlâng chung a Berâm No awm chu zaiin an fak.
2. Imanuel, i thisen chu,
Kan chatuan hla tûr a lo ni;
Mi thianghlime ram ka thlon hun chuan ka zai ang a.
Chatuan thung ka Lal nunnêm pâr ka tlan ang.
3. Halleluia, aw Chhandamtu,
Ram zawng zawng i ta a lo ni;
I thisenin i tlan zo ta, i ta kan ni,
Kan nghâk che, buaina Jordan chhûm zing hnuaish.
4. I lo kal dawn tawh em Lalpa?
Kan ram hrehawmin a tuam vêt;
Kanaan ram leh i hmêl kan ngam a bâng nêw maw.
Zing thlon khaw thianghlime lôn ka nuam e

10

BUAINA LO KIANG LA, KA RAM KA CHUAN ANG

1. Buaina lo kiang la, ka ram ka chuan ang,
Khawvêlah hian ka thla a ngam thei lo;
Lalpa siam Salem thar ka thlir ang e.

Aw thawhlehng ni ropui, thihna haehtu,
Khaw thiagh mah chuan min thlen la,
Lui kam mawi zâwkah chuan;
Buai leh thihna hnebin ka zai ang e.

2. Ka tap e Lalpa, i hmêl hmu lovin,
Awm-khua harin tlai ni ka lêng zo lo;
Jaion kulhpui, khawiahnge maw i awm?
3. Pislrâl ni êng mawi, ka kawng thim takah,
Lo êng langin Lalpa ka kal thiam lo;
Buai leh thlân thim takin min lo nang vêl.
4. Ka dam lai ni hi thlânah ka pêl ang.
Mahse min nghahna ram ka pan zêl ang;
Luipui luang ri rehnaah ka châwl ang.

11

CHUAN ILA, KALVRIAH JAION A LANG EM?

1. Chuan ila, Kalvariah Jaion a lang em?

A lang e, hawh¹ i thlir ang u;

Kalvariah aw² i thlir ang u.

Kan chatuan ram a lang.

Aw, ngaib ni zual leh thin, (2)

Thilalai chhûm ang tizng Lal nunnêm;

Rauthla sianga an lawina khawng e i rûn rem?

Ka dâwnin ka thilalai zing riai e.

2. Hmêl hmuh loh ngaib lai Lalpa, i ânka nêl diai,

A thlum e, ka tân khuai a sin;

Dâwn ka nuam nunna lunglo tui,

Thiang a luang dël dël.

3. Kum thar pangpâr a vul ta suihlung lêng leh thin,

Awm a bar tinkim ka dâwn in;

Tlaila ênga ka Lal hmêl leh,

Rauthla vângkhua a lang.

1. MKHT, !l-naah, "aw" tlin an thlak.

2. MKHT, !l-naah, "aw" hi an palh.

12

DAM LAI LUIPUI DUNG LEH VANG FANG MAH ILA

1. Dam lai luipui dung leh vang fang mah ila,
Hma lam khua nuam Kanaan chu thlir zêlin;
Kan lawmman lallukhum chu a hnoi tawh e,
Tapin khawvêl bi ka hmang rei tawh lo vang.

A rei tawh lăwng, dam chhông lungngeih buaina,
An mi kohma aw chu ka hriatin;
Lal̄thutphoh vêla an nghahbleihna aw chuan,
'Hmangaih̄te t̄ahna a sei lua e,' an ti.

2. Ka vahvaihna lui dung bi sei mah sola,
Hruaitu Hmâr Arsi chu thlir zêl ila;
Lawng chawlhna tlâng thianghlim chu min thlen ngei ang,
Tahchuan hmangaih lenrualte an kim tawh ang.
3. Ka pan zêl dăwa chatuan thlifim lăna chu,
T̄ai lovin pangpârte an vul reng e;
Berâm No. leh vân pangpâr vul rengte chu,
Thisen vângin aw ka la thlen ngei ang a.
4. An hrîl lung mawi tuall̄aia ka lén hun chuan,
Hnuthang mual liam tûr hi ka ngai tawh lăwng;
Chûng lung mawi Lalpa ram timawitute chu,
T̄iai t̄ai lovin chatunnin an êng reng ang.

13

HAWI VÊL ILA ZAN THIM ANGIN

1. Hawi vêl ila zan thim angin,¹
Lungngai^{hna} chhûmtê a lo zing;
Tah lai rêlin² chhâwl thing hnuaiah,
Tapin Lalpa i hming kan ko.

Kan ram rethei tak hi, Lalpa hawisan sub la,
Chhûn khawhar leh zan thim hnuaiah;
I hming faka kan zaipui tûr,
Lenrual ngai hian nau ang kan tap.

2. Kan tlâng ram nuam thlifim lénha
Leh nunna tui nêmtên a luang;
Mahse i tlâng dung leh vângah,
Jaion Lalpa a riang lua e
3. Lenrual kima i pâr kan lâwm,
Ka va ngai êm, aw ka Lalpa;
Hmangaihte³ nên i hming fak hun,
Ngai hian⁴ ka fam ngang dâwn em ni?
4. Aw Lal Isu, rethei Lalpa,
Ka hnênah awm reng ang che aw;
Tlâng romei angin lo zing la,
Lungngaih ka tuarah khua nêmtê.

1. MKHT, H-naah, "thim hnuaiah," tlin an thlak.

2. "Mahtên ram dai," tlin an thlak.

3. "Lungduhte" tlin an thlak

4. "Ngaiin" tlin an thlak.

14

HMANAH MOSIAN KANAAN A THLIR A

1. Hmânah Mosian Kanaan a thlir a,
Luah zo lovin Lal thuthlung a phur a;
Kanaan ram ropui leh a mawina a hmu,
Inchhira ngaiin a tap ang maw.

Aw, kei pawb Kanaan ram chu pa thlir,
Ka chakna ringin ka thleng lo vang;
Mahse Lal Jehovan min hruai ang a,
Ram nuam chu ang chu ka la han hmu ang.

2. Kanaan romei leh ni tla zâm vêl,
Hruaitu Mosia chuan a han thlir chiam a;
Jordan râi kai chu Lalin a phal lo va,
A hmangaihte chu a hransan ta.
3. Lung tilêng tlâng ka ngai êm a ni,
Lal nân a mawi rêng e chatuan ram chu;
Tahchuan Hnehtu Beram No Lal a thu e,
A sirah ialna pârin a bawm.
4. Kanaan pangpâr leh khawtlâng rêng chu,
Hruaitu Mosian hnutlâng a chhâwn ta a;
Ngai lo angin Salem tlâng a lâwn ta a,
Israel fate chu ngai ang maw?

15

KA ROPUINA TUR LEH KA HIMNA HMUN

1. Ka ropuina tūr leh ka himna hmun,
Rāl hlaubawm leh tītna awm lo chu;
Thlālēr aṣang hiaaia ka hmu rinin,
Chu hmun hlun chuan min tuam vèl vângin.¹

Ka thlēr nī tin ang, ka thlen hma loh chuan,
A hmangaihna éng leh lāwmawm chu;
Miten chu hmun chu hluiin ring mah se,
Ka sawi thei dāwn lo tharin a lang.

2. Chutih hunah chuan hnam tin chi tinten,
A ropuina éng zām vélah chuan;
Chhandamte hmél éng mawi leh ropui chu,
An hmuh hun zet chuan an ring ve ang.
3. Tin, nakinah chuan a fa hmangaihte,
Chatuan Vārparh Arsi éng mawi chu;
Ka ta an lo nī, awm tawhte nēn chuan,
Chatuan lāwm hla chu kan sa rual ang.
4. Ka thlarau lungngai leh vāk ho hnēnah,
Kristan a hmangaihna thu nung chu;
A lo hrii phal ve tāk avâng chuan aw,
Haleluia! ka fak ning lo vang.

1. MKHT, 11-naah, "vèl a nī" tīn an thlak

16

KA DAM LAI THLIPUI A RAL HUNIN

1. Ka dam lai thlipui a ral hunin,
 Ka Lal Chhandamto hmél obu ka hmu ang a;
 Chutah ka lawmna a chuai lo-vang,
 A hmélah vā pangpār a vul reng ang a.

- Aw Nunna thing i zār huaiah,
 Vān Angei rual hlimin an lēng;
 Aw chutah kan la chāwl ve ang,
 Israel tlāng thiāng hlimah chuan;

2. Chu khawpui mawi thlir ka rōmna .
 Chuan, lungngaih buaina thihna thien thei sela,
 Tlanna thisen zāra lungduhte,
 Khawvélah hian aw ka lo thea tawh ang a.

3. I kal zél ang aw, Jaion fato;
 Kan zalēna ram ropui a hnai ta e;
 Tūneh lungngaih jah leh buaina hi,
 Ka lāwmna pangpār ah an la vul ngai ang.

4. Tin, chu khawpui mawi ka thien hun chuan,
 Ka lēna ram reh lam hi ka hawi tawh lāwng;
 Berām No leh lai hutthiāng chu,
 Ennawm mak tak leh ka lāwmna tikimtu.

17

KA THLA, VA KAL TA LA

1. Ka thla, va kal ta la, Jerusalem daiah,
 Kalvari mua! leh thng leh thln leh thsen va en la;
 Chutah va chm reng la, mipui kal liam mah se,
 Lal remtih hun a ruang lăk thlăk,
 Thln hawn thlengin en rawh.

A na lua e ka ti! Ka hmangaih Chhandamtu,
 Thisen lova chhandam theih ni sela aw ka Lalpa;¹
 Vn khuu nguin Saron pâr a thliak lo tûr,
 Mahse Isu, I tân vnn pui a chm.

2. Aw ka Lalpa duh tak, i Lalhutthlêng enin.
 Ka tân tuara mi thln ruaka vnn Lal Fa i zîl chu;
 A na lua e ka ti! A na lua e ka ti!
 Engtinge maw ka tih tāk ang
 Thln lung an khâr zo ta.
3. Ka vâkvai dâwn em ni, Lalpa khawngo i awm?
 Kalvari tlâng chung a thia i hmêl ka hmuh lai kha;
 Fûnah ka ber a dâwng, ka lungngaih a lo zual,
 Ka Lalpa lungnzai hmêl leh aw,
 Ka thnlungah a chm.
4. Ka man thisen a ni, vnn Lal ta ka lo ni,
 Khawvêl sum rangkachak lova tlan ka ni;
 Ka pa in lam ka hria, buaina chhâm piâh lamah,²
 Chutah Aman mîn la hrui agg,
 Jaion tlâng ka ramah.

1. MKHT. II-naah, "...theih ni selangin ka Lalpa" tlin thlak a ni
 2. "ramah" tlin an thlak.

18

KA AWMHAR LUNG A LÊN NI HIAN AW KA LALPA

1. Ka awmhar lung a lên ni hian aw ka Lalpa,
Min awm ang che i hmêl dubawm;
Kei khawhar lungngai rethei tân,
Ka ãah mittui a lo hul ang.

Aw ka ngai che ka Chhandamtu,
Min hruai ang che, i tlâng thianghlim;
Ka thlen hma chuan Lalpa,
Min kalsan sub ang che.

2. Ka lâwm châng nite chu kâwlah a liam leh ãhin,
Khua a lo ngui, zân a lo thleng;
Ka hnênah awm ang che Lalpa,
Awmhar nêmtê'n ka tuar nâng e.

3. Lungngaite lâwma an lônna tûr ni ropui,
Engtikahuge ka hmuh ang che? !
Angel lungruala an lônna,
Aw ka thlîr bâng thei dâwn nêw maw.

4. Ka ãah châng nite tam mah se aw Lal Isu,
Aw ãhen lohna i ram tiam chu;
Lungduhte nêna lên za hun tûr
Chuan ka ãahna a tîrch. 2

1. MKHT, 11-naah, "Engtikah hmuh ve an3 i maw!" tla thlak a ni.
2. Chaw 4-na oum hi sahthlak a ni.

KUMTE CHU AN LO THAR LEH TA

1. Kumte chu an lo thar leh ta,
Mahse lunglên a zual zêl thîn;
Hautiang muat liam au zêl ila,
Hmangaih lenrualte an kim thîn.

Aw, khawiahnge hmangaih te chu,
Lalpan a ngâk chatuan ramah;
Lo kal ula, nunna pâr mawi,
Rimtui i thliak za zêl ang u.

2. Hunte an kal liam tawh ngai lo,
Rangkachak khawpu: tual nusmah,
Lungngaih bilh-puan khuma lêngte,
An awm lâwng chatuan ram a ni.
3. Ka va ngai êm hmangaih ram chu,
I thlir ang romci kai hnusiab;
Arsi piab vân Salem thar khi,
Lungduhte lai-lênna ram khi.¹
4. Ka va ngâkhlêl êm chu hmun chu,²
Nakinah chuan ka la thleng ang;
Lenrualte then rih³ mah ila,
Tahchuan lâwmin kan lêng tawh ang.

1. MKHT, 11-naah, "...ram chu," tlin an thlak.
2. "... ram chu." tla thlak a ni.
3. "... then thîn...." tlin an thlak,

20

LALPA LEIAI HMANGAITE HIAN

1. Lalpa leia i hmangaite hian,
Chhün leh zânin kan ngâk'a che;
Engtikahnge kan lăwmni ni ropui,
Enawm mak tak chu ka hmuh ang che?

Aw Lalpa, chatuan tlâng chhipah khian,
Mi thianghlîm ohbiar sên lohte nê;
Vârparh Arsi angin lo êng langin,
Tin, Aigupta chu kan kalsan aog.

2. Ka hnaih tawh em, Lalpa, i ram chu?
Ka va ngâkhlei emt Lal Isu;
Hnehsa tûmkau nê faka zaito,
Pâwl hun tûr chu Lalpa ka ngâkhlei.
3. Chu mi lui kam naupangte awmna,
Nunna Thing hlim leh a mawing;
Zing thla puin hao thlăwk kai ila,
Lei hmua hlauhnâah ka kir tawh lăwng.
4. Lo kal mai rawh, hman tin Lal ropui,
I lăwmman sem tûr rawn kong la;
Tin, boruakah kan lo hmuak aog che,
Jerusalem zaiin kam pan aog.

21

NI REPUI A LO THLENG DAWN TA

1. Ni repui a lo thleng dawn ta,

Kan ngiah Lal Innanuel,
Sual leh ramuaz thlawma ni chu,
Chhandam fate kan zalêuna tûr chu.

Chu mi hun ch chuan hlimin ka zai ang,
Lair un buatsah chatuan himun ka chang ve ang a;
Aw, a va nuan diwn ên, aw, a va hlimawm dâwn êm!
Hlim tawp hlau lovin kan lêng ang.

2. Frstikahrge ni ang Lalpa,

Hnehpa ni kan bnuh hun tûr —
Thlawkin Jordan ka lo kan ang,
I taw van arsi angin ka zin ang?

3. A ni tak e, chatuan Lalpa,

I khawpui siam tharah chuan;
I thisena i lei tawh te,
'Ka hnénah lo kal r'u,' i tih thin kha.

4. Aw khawpui thar, i mawi mang e,

Chhangan hnehtu an lân r.
An hnehua hla thar sak tûr chu,
Khawvei ral hun atân an dah ta e

22

PIALRÂL KA NGAI KA LAL LËNNA

1. Pjalrâl ka ngai ka Lal lëнна,
Lungogaih awm lohna ram mawi chu;
Engtikah thleng i maw. ka lungngaihna mittui hi,
Engtihah hul ang maw, tia ka ngaihtuabin,
Ka ngaih Lalpa, mi lo hruai rawh.

- Nuona thing daihlim hnuaiah chuan,
Min chawhtir ve rawh aw, Lalpa
Thlêmna tûr-ni hi ka do zo lo;
Nunna thing daihlim hnuaiah chuan,
Min chawhtir ve rawh aw Lalpa.

2. Khawvêl hrehawm tuar zote chu,
An chungah puan in i zâr¹ maw?
Min zâr khung ve² rawh aw, chawlbna daihlim a awm lo,
Khawvêl thialêr ramah chawlbna daihlim a vâng,
Thlêmna tûr-ni pui a hrâng e.

3. He khawvêl thialêr ramah hian,
Chawlbna awm maw tiin ka zawng;
Chawlbna ram a ni lo, ram hlun tûr chu a ni lo,
Khawvêl hrehawm a ni tib ka lo briat ve leh,
Nunna thing daihlim hnuaia ka ngai.

4. Nunna thing daihlim zâr hnuaiah,
Mi thianghlimte an chawl zo ta;
Kei hi eng vângin nge³ chawl thei lova ka awm hi,
Ka taksaia min dâl, tihdanglam ni thleng so,
Kei pawh ka chawl ve tawh ang a.

1. MKHT. II-naah. "... i lo zar ve maw?" tiin an thlak.

2. "... lo zar ve..." tiin an thlak

3. "... eng ka ti ngo..." tiin an thlak,

23

JAION TLÂNG LEH VÂN ARSI MAWI

1. Jaion tlâng leh vân arsi mawi,
Lalpan ka tân mîn siam;
Nakinah chu hmun ka thlen chuan,
Ka lăwmna pangpâr tûr.

Hun enginngê maw tânah min dâl?
Thisen zâra ka ta Jaion tlâng;
Aw, engtikahngê ka han hmuh ang?
Chhandamtu leh ram ni tla ngai lo.

2. Tânah buaina Jordan lui kam-
Ah ka ngbâk, Chhandamtu;
Chu arsi piâh chawlhna hmun chu,
Engtikngê ka thlen ang?
3. Huna kal rawh, Jaion faten,
Ram ropui kan nghâkhlel;
Ka lénna thlalér ram a ní,
Ka kalsan thuai dăwn e.
4. Aw, Hnehtu Lal Imanuel-
A ram ka thlen hun chuan;
Hmangaihna lal puan sin vein.
Chatuanin ka lêng ang.

24

THLARAU LO KAL LA, EDENA THEIL HLUI

1. Thlarau lo kal la, Edena theil-blui,
A lo ral ang, ram mawi ka thir ang;
Tin, ka hmu anga ropuinate chu,
Fakna ri thlifim angin a lêng ang.

Immanuel, i hmangaih kulh chhôngah,
Buaina rai a lian e. lo hnai leh rawh;
Lo kal leh ang che, ka himna i ni,
I hmangaih kulh chhôngah aw,
Buainx rai a lian e.

2. Aw, lăwmna leh malsăwmna ni ropui,
I kawng rai muangah aw min hruai zêl rawh;
Jordan tuipei hante chu fawn vênin.
Kanaa ram mawi, lui râlah ka kai ang
3. Thuro angin ni fakka han lêng ila,
Ka himna Kalvari: mua ka hrût ang;
Tin, chu hmun ka chhuahsan leh hun chuanin,
Lalna ram ni tla agai lo ka pan ang.
4. Aw ka dam lai ni bi a ral hunin,
Hlimna khawpui tuat laiah ka lêng ang;
Kalvari thihaa zaia faktute,
Lăwmna chuai thei tawh lovin ka pàwl ang.

25

ZAN LUNGGAH THĀK JAION PINDAN CHHŪNGAH

1. Zan lunggah thāk Jaion pindan chhūngah,
Ka Lalpan a thisen a semia;
Chutichuan lunggahna chhūmpui zing chuan,
Ka Lal lungchhiain a lo tātir.

Aw nangni Jerusalemte u,
A khawgah in chan kha hria ula;
In sat thūng a tihdam sak che u,
A lunggahna heider lūi suh u.

2. "Jerusalem kulh pāwn lamah chuanin,
Ziwlai thib dân a ni lo" an ti;
Chutichuanin? Kalvari kawng lam saw.
Mipui zingah ka Lalpa ka hmu.
3. En teh, Kalvari a thlong takngialdāwa,
Eongtunge maw ka tih tāk ang le;
Aw ka Lal, i lo kīr leh tawh lāwng maw?
I hmuat tūr chū Kalvari a ni.
4. Ka rawn theibaghilh lāwng che ka Lal Iu,
Kalvari lam ka lo hawī nāng;
Ka tām i tuarna ka thilūng chhūngah,
Ka haukchah thlongin ka hre reng ang.

1. MKHT, 11-naah, "Chutanga lunggah chhūmpui zing chuan, ka Lal thilpangin a lo tātir," tām an thilakthlong.
2. "Mahat er teh," the thilak a ni.

26

RŪMIN KA NGHAK RAM ROPUI CHU

1. Rūmin ka nghāk ram ropui chu.
Lo hual rawh Lal Immanuel;
Ka rauvitla thangvân sângah,
Nuamin a lêng tawh ang.

Aw nang ka lēna ram lungmāwl,
I tlāng chungah rethei fate ār ang kan vai;
Aw nang ram ropui, lalna pār mawin a bāwm che,
Nang ber hi i ni, ka ram ngaih chu ni.

2. Lei pangpār hlīm lai ni a chuai,
Khua rei hnutlāng ngaih a nā e;
Lung lēm ka nei lo khawvêlah.
Rethei nau ang ka tap,
3. Ka rauthla lêng lei khawharah,¹
Pār angin chul rih mah seia;
Lāwmua ram thiānghlīm thlen huanah,
Chuai ni a awm tawh lāwng.
4. Isu min kaiin min hruai rawh,²
I hmangaih tuipui kan tūt ang;
Jaton khaw ri leh ram thiānghlīm,
Hmuh ka nuam e Lalpa.

1. MKHT, 11-naah, "...awmharah," tlin an thlak; tlin, chang 2-na hi
chang 3-naah, chang 3-na hi chang 2-naah an dah bawh.
2. "... hruai la," tlin an thlak.

27

HMÂNÀH NUN HLUI A CHUL TAWH HNU

1. Hmanah nun hlui a chul tawh hnu,
A lanna tlâng awm maw?
Chuan zêl ila romei kârah,
Nghilb ni a awm dâwn lo

Min hnêmla, Lal Immanuel,
Tah lai ka bâng ang e;
Khua rei ngaih chu tlâng romei angin,
A lo kiang leh ang a.

2. Chung khua lo ri thilalai a nghawr,
Nun hlui ka ngai zual thin,
Lal lai pâr tlân lenrual kim leh,
Rih sâng kai min ngaihtir.

3. Thlafam ka ngai nau ang ka tãp,
Min hnêmtu an awm lo;
Zârva ianga¹ hlim lai ni kha,
Hmuh ni awm leh ang maw?

4. Ngai mah ila nun hlui mua¹ liam,
Rairah ka riang thlâwn e;
Ka thlir ang thangvân sâng khua nuam,
Nêmten ka pal dai ang.

1. MKHT, H-naah, "anga" tiin an thlak

28

AW LALPA, DAVIDA LEH A THLAH ARSI

1. Aw Lalpa, Davida leh a Thlah Arsi,
I felna ram atân Naung min buatsaih;
Ka lăwmna tuifinriat angin a lian a,
Thih lui kamah zaiin i hming ka fak ang.

Aw Lalpa, zaiin i hming ka fak ang,
Khawvêla i siam zăwng zăwng sai se;
Lalpa chawimawi nân awtê chhuah ru,
Leilung hi zaiin a lə khat ang.

2. Mibring ka nih hma pawhin Lalpa Izu,
Thisena man dang beisei lova min tlan;
Cbhiar sêngin han hre thiam teh rêng ila aw,
Khawvêl zais tikbat tûrin ka bei ang.
3. Lalpa, khawiahnge ni hmun min buatsaihna?
Daniela angin tukverbah ka thlir ang;
Rangkachak thianghlim leh a hmun ropui chu,
Hrehawmah pawh thingthi talia ka thlir ang.
4. Aw, Immanuel lei leh vân thar siam chu,
A dung leh vângah te han lêng ve ila;
Buaina tinrêng tuara ka then taktê kha,
Vân ropuina hăin an hmêl ka hmu ang.

1. MKHT, 11-naah, "chhuah se," tia thlak a ni.

DAM LAI THIL ZAWNG KA NGAHTUAHIN

1. Dam lai thil zawng zawng ka ngaihtuahin,
Lungngaih buainaten min nang;
Mahse Jaion ka ngaihtuahnain,
Láwmna lai hmaah ka ding thla

Aw tlaute an lénna ram ngaih a ná e,
Kál a awm lo, sualna a awm lo;
Lei hrehawm an ngai lo, láwmna pâr an thliak,
Khawvél zawh hun tûr bí an ngâk.

2. Aw Isu, nangmah chauh kan ngai cho,
Ka kiangah awm zêl ang cho;
Hrehawm tuara ka tãh lain,
I hmêlin ka thla tihlim rawh.
3. Thuro angin thlâwkin lêng ila,
Dam lai khawvél kalsanin;
Kanaan thing zarah châwl tûrin,
Buaina ram pèlin ka lêng ang.
4. Sir an sâwn e, aw Jaion faren,
Lungngaih buaina an hneh ta;
Chatuan ram ni tla lovah khian,
Berâm No fakin an lêng.

AW THAWK ZÊL RAWH THĒLARAU THIANGHLIM

1. Aw thawk zêl rawh Thĕlarau Thianghlĭm,
 Mei alh leh thisenin hneh rawh;
 I Tlanna hre lote hnênah,
 Mawi takin lârchhuak ang cho.

Aw lârchhuak la, inhriattîr la,
 Khawvêl inhriattîr ang cho;
 I rilrula i thil tum-hi,
 Chiang takin briattîr ang cho.

2. Aw inpeih rawh hnamze-tinrông,
 In lēnna pâr ang a chuai;
 Chatuan kawngkhâr an hawn lai hian,
 Sual rethei lo kal rawh
3. Aw hmanhmawh la an zo dâwa ta,
 Rangkachak buh sengtute's;
 An Pa ram ni tla lovah khian,
 Rinin thlain an thlâwk kai.

31

AW KA KULHPUI BER I NI

1. Aw ka kulhpui ber i ni,
I hming ka fak zual ang;
Min rawn zawng hmu ka thlarau bo hnu,
Chatuan pialrâl ram min hmuhtir.

Aw ka nunna i Lalpa fak la,
Fakin zai la, ropui Lalpa chu;
A hmangaih zârah Eden thar nuam chu,
I tân a buataih zo ta.

2. Aw hnam tin lai ropui ber,
Kumkhaw kha leh chen kha;
I hma ka ngai ngai lo ka Tiantu,
Tunah nang chauh ka hmangaih che.

3. Aw kumkhaw ram blun tûr chu,
Ni tin ka thlir a;
Immanuel ram ropui chu
A lang, ka nunna hian a ngai êm!

4. Ropui Lal Immanuel,
I hausakna zawng chu;
I hmangaihna zârah ka ohang ve ang.
I tlang Jaion ram ka thlen hunah chuan.

HMĀNAH SINAI TLĀNG CHUNGAH

1. Hmānah Sinai tlāng chungah,
Lalthutthleng an rawn hōng;
Chhūm dum ri hlauhawmte'n an zui,
Israel thuthlung an pe.

Aw Chatuan Jehovan Sinai tlāng a thutphah,
A hmas ding thei an awm lo;
Hruaitu Mōsia chauh,
A kutah hnam tin thuthlung an hlān.

2. Ngai teh Jehova thāwm chu,
Vān lai khaw ri angin;
Lal hnam thlan a sirah an thu,
Lungpuite'n an dāwl zō lo.
3. Pathian lalthutthleng hmas chuan,
I ding chhin tawh em?
I thlarau hlauvin a khōr em?
In peih la hun a tawi ta!
4. Aw ka thlarau inpeih rawh,
A lo kal leh dāwn e;
Tah chuan Sinai tlāng a thlēr eng,
Tuifinriat a borel eng.

33

ISRAELA PATHIAN FAK'N AWM SE

1. Israela Pathian fak'n awm se,
A mite a rawn tlawh, Tlanna a siam sak ta;
A hmangaih Davida chhüing zingab,
Chhandamna kim min siam ta.

Aw Halcluia! zaiin i fak ang u,
Kan dote lakah Chhandamna,
Kan thlahtute'n khawngaihna leh,
A thu thianghlim briat reng nân

2. Kan thlahtute hn̄na chhechham thu kha,
Kan dote lakah hima rawngbawlin—
A hmu a, thianghlim leh fel taka
A rawng min bawltir thu kha
3. Naupang chüingnung zâwinci an t̄ ang che,
A kawng lo siam tûrin Lal hmaah i kal ang,
Kan Pathian thinlunga khawngaihna,
Sual ngihdamna thu puang tûrin.
4. Chung lam ni chhuakin min khawngaih leh ta,
Thihna dahlina thute'n êng an hmuhna tûr,
A kawng rôlmuan̄naa kal t̄rin,
Lai pan malsâwm se, Amêu

I THISEN LUANTIRIN HMANGAIHNA A LUANG CHHUAK

1. I thisen luantirin hmangaihna a luang chhuak,
Khawvêl hnam ze tinrêngtê tân thigen a fartir a;
Lâwm thiam ila Halleluia! Lalpa i tlan zo ta.

Aw i sulhnu ka han faa chuan,
Kalvari thing anghbedawng chu,
Ka Lalpa i chawlb hmup a pi.

2. Aw ka Lalpa Isu i hmangaih ropui chu,
Zaia sain bril mah ila aw ka bril sêng dawn lo,
Lei leh vân leh bremhmup pawhin an bril sêng bik lo vang.
3. Ka lâwm Lalpa i Tlaana Kalvari tlang maw,
Hawitir leh la khawvêl hnam tin lâwmin luangliam leh se,
I hming ropui leh hmangaihna fakim kan zai ruel ang.

KA AU ZÊL ANG CHE KA CHHANDAMTU

1. Ka au zêl ang che ka Chhandamtu,
I hmêl ropui leh i aw nêp chu;
Min hmuhtir la i hming ropui,
Fakin ka zai nâp c.

Aw lo kal la ka Chhandamtu,
Kan ngâk reng che rethei fate'n;
Lâwma kan lêa hun tûr ngai hian,
Tapin i hming kan ko.

2. Lâwm lai nite'n muai an liam leh,
Lo hawi leh ang che aw Lal Isu;
Kan zingab hian lo vul leh la,
I pâr kan lâwm ang c.
3. Lunggaite chawlh hmun tlâng thawveng chu,
I thîr zêl ang aw hmun ropui chu;
Lenrual kima zai an remna,
Hnutiang an ngai nêp maw.
4. Thibna lui râl hnehtu Lal lêna,
Nêp te'n a luang vâl nunna lui chu;
Rethei fate kan la bua! ang,
Lâwm rêng a kin lo vang.

36

AW KA NUNNA LALPA CHU FAK LA

1. Aw ka nunna Lalpa chu fak la,
Ka chhûnga awm zawng zawngte u;
A hming thiangblim chu fak rawh u;
Aw ka nunna Lalpa chu fak la

Ka ngilneihoa leh ka kulhpui,
Ka kulhpui ber min chhanhimtu;
Ka phaw leh ka rinna nghahna,
Chatuan Lalpa ka fak ang che.

2. Ka lungpui chu fakin awm rawh se,
Ka kut râl kah a zirtîr a;
A felna ka tân phaw a ni,
Aw ka nunna Lalpa chu fak la.

3. Aw Pathian ka au tháwm lo hria la,
Ka şawngtal hi ngaithla ang che;
Ka thinlung a chaub lai pawhin,
I thla hnuaiah ka lo tlu lût ang.

4. I thinurin min zilbhau suh la,
Thforimin min thunun suh la;
I thal kah ângah a bûr a,
I uain briakin min bual fai aeg che,

KHAWVÊL SUM KA NGAITLÂWM TA

1. Khawvêl sum ka ngaitlâwm ta,
 Lei chung thil hlu zawng pawh;
 Jaion tlâng ka han thlir chuan,
 Ka chatuan hmun tùr chu;
 Vâv nunna lehkhahua,
 Hming ropui chuannaah;
 Ka lal dub tak min hrilh rawh,
 Ka hming a chuang em le?

Ka hming a chuang em le?
 Chu vâv lehkhahua aw.
 Isu min hinuhtir la,
 Ka hming a chuang em le?

1. Lalpa mi sual ka nih hi,
 Ka sual chhiar sên loh chu,
 Kalvari thisen hlu chu,
 Ka sual tlêng fai túrin;
 I thutiam tawh tawh ang khânin,
 Thisena inbual chu;
 Sualna tam tak nei mah la.
 Ka tlêng fai ang min ti.

3. Aw vâv khawpuiah chuan,
 Ni êng a ngai tawh lo;
 Berâm No leh mi thianghlîm,
 Lunghlu kawngkhâ êng nê;
 Sualna a awm thei ngai lo,
 Châng chu an hneh zo ta;
 Angel vâv khawpui mawiah,
 Ka hming a chuang em?

38

LUNNGAIH NI A AWM TAWH LO

1. Lungngaih ni a awm tawh lo, jahna a awm tawh lawng,
Lalpa siam Salem tharah khiân;
Chutah thawkrimtute an châwl ang,
An bêl Lalpa hnehna.

Engtikahnge ka thlen ve ang,
Sarawo pâr leh Lili pâr vulna?
Chutah chuan sâwmna dâr an vua,
Lungngai fate'n lâwmna an nei.

2. Tapte chu bâng tawh se, an hril Salem thar chu,
Reihe fate'n kan thleng ngei ang;
Lungngaih chhûnte a zing tawh lawng,
Salem vângkhua a êng zâwk ang.

3. Kâr a hla e Lelpa, awmhar lung a lêng zual,
Min thlirtir la Jaion ka ram;
Tin, thlalêr zaiin ka awi ang,
Ka Lal nunnêm min kalsah ruh.

4. Tlante kan hlimna tûr en teh kâwl a êng e,
Lâwm chàng nite a liam tawh lâwng;
Berâm No Lal sua hnênah,
Zai remna tualah kan lêng ang.

39

MAL MIN SĂWM TŪRIN

1. Mal min săwm tŭrin,
Vân khuân ro a rêl;
Eden kawagkhâr an hawng leh ta.
Lût r'û Jaion khuân a vâw ta

Lăwm r'û, lăwm r'û min Tiantu,
Berâm No a lo kal;
Fak r'û, Haleluia Amen, Haleluia,
Min tlan tŭrin a lo kal.

2. Zân hla mawi ri chuan,
Lei hi a nghawr vêl;
Edea muhîl an tho ta.
'Khawngc chhûn Arsi chu?' an ti.
3. Lalber te Lalber,
Leh Jaion roeltu;
Engtia awm thei nge mihring'an?
A hmangaih a va mak êm vèl
4. A fak hla nawn r'û,
Vân mipui Serafte nêh;
Tuifinriat leh khawvêl zawng bi,
Zaiin khat se Haleluia!

40

MIN HRUAI-ZEL RAWH THLARAU THIANGHLIM

1. Min hruai zêl rawh Thlarau Thianghlim,
Ka bona thlalêr ramah hian.

Nangmah lo tunge ka pan ang?
Nang lo tunge ka fak ang?
Ka chhandamtu her i ni,
I tân thiin ka nung ang.

2. Nangmah lo chu khawvêlah hian,
Ka sual ngaidam thei an-awm lo.

3. Ka sual tiau zâtin tam mah se,
Min ngaidamin min silfai rawh.

4. Ka duh che hi Lalpa i hria,
I huana pâr nung ka awm e.

41

PIALRÂLA LÊNGTE CHUAN

1. Pialrâla lêngte chuan,
Jaion ni êng chu an ring;
Tbima thihna an hneh ta,
Berâm hliam chu an fak.

An nawn a Halleluia! Amen,
Chungnung beran;
Ropuina leh chawimawina,
Chatuanin chang se an ti.
2. Zing thla hi zâr ila,
Ram thianghlim pan zêlin;
Hmuh ka nuam ka chatuan in,
Leh vân arsi mawi nêl.
3. Israel lallukhum,
Jaion Lili pâr chu;
Rethei fate'n a zârah,
Chatuan lâwm bla chu an sa.
4. Aw ka la thleng ve ang,
Chhâm chung khua nuamah khian;
Hring nuu ngai lovin Salem,
Ther zalin ka la awi ang.

42

SANG TAM TAK CHU AN KAL TA

1. Sâng tam tak chu an kal ta,
Vâna ruai kîl tûrin;
Kei sual rethei ka tân hmun a awm e,
Ka Chhandamtun min ko

Aw thûkna ropui ber, malsâwmna khurpui,
Ka thlarau tân tuikhur i ni;
Ka thînlung chhôngah hian lo luang chhuak rawh,
Chatuan a ral hma loh zawngin.

2. Lungngaihna khur thimah hian,
Mala ka awm lai hian;
Vân lama hla Thlamuantu ka hmu ta,
Khawbar thîrin ka ãap.
3. Ka hîmna ka kulhpui ber,
Ka hmuh phâkah awm la;
Chhûm thim blaühawm leh lîrpui a nghînin,
Ka nunna chhanhim rawh
4. Ka fa lungngai lo ang che,
Ka kalsan ngai lo che;
Kei i Chhandamtu leh Pathien ka ni,
I tân ka lai reng ang.

THAWK LOVA LALLUKHUM CHAN I TUM LE

1. Thawk lova lallukhum chan i tum le,
Nakin friah hun khua a lo vâria;
I tân Kraun blu, dahin a awm lo vang. †

Fak rawh u Immanuel chu,
I ram ropui rawh se;
Haleluia Amen, Haleluia Amen, Amen,
Fak rawh u (3).

2. Eden pangpâr mawi rimtui a chuai ta,
Jaion kawngkhâr ropui kan hnaih ta;
Thim leh sual chhûm romei a bo tawh ang,
Lâwmna ni ropui kan thlen hun chuan.
3. Kumkhaw brehmhun nghâk mai tûr i nih chuan,
I tân khawvêl hi vân ram a ni;
Pathian leh Thlarau Thianghlim Lal Isua,
Fak lovin tunge awm thei ang le.

-
- †. Chang khatna tlar khat a kim lo va, hrlat chhuah a ni rih lo.

VÂNDUAINAIN MIN TUAM

1. Vanduainain min tuam,
Chhôm angin a zing kan rônah;
Kian leh ni a awm thei ang em?
Ti hian ka han thlir a.

Aw, khawngai-fa ka-va riang.êm-ve-aw!
Tapin tlai ni ka lêng leh thín;
An sawi vân ram tuala lêngte'n,
Engtin min rawn ngai ve maw?

2. Thlafam ngaih-a na-êm!
Ka tuar thiam ve dawn hlei nêw maw!!
Chuang Pathianin min hual rawh se,
Ka tân khua vârtir se.
3. Ka tap-ka-tap 'dawn ó,
An blim thla ka hmù thínlah;
Biak leh ni a awm thei ang em?
Ka thínlai min rû'ô.
4. Ka lunglai an kham reng,
An lénna tûr ram ka thlirin;
Engtikahngê ka lên ve ang,
Lul râl khaw mawiah chuan?

JAION SIPAITE CHUAN

1. Jaion sipaite chuan,
An lai tân an do vâ;
An hnehna puanzâr an khâi sâng a.
Lal thisen chu an chhuang

Aw, râl hmaa hlaw lovin,
Hossana hming lam zelin;
Lal kutin a tlan che u,
In hneh nî chuan lawm hla 'Haleluia' tí r'u.

2. Râl ni a zâm lovin,
In hma in hlen dâwn ta;
Râl thâwm a reh hûn chuan in chhâw! ang;
Berâm No Lal hmaah

3. Lallukhum chang tawhte,
An lêng chatuan ramah;
An hruaitu Lal Immanuelan,
Lal Kraun chu a khumit.

4. Lal sipai ni túrin,
Tunge rawn inpe ang?
Vân-ruai ropui chu an kî dâwn ta,
Lo kal thuai thuai rāw h' u.

46.

NGAI TEH, KALVARI I LUNGNGAIH NIAH KHÂN

1. Ngai teh, Kalvari i lungngaih niah khân,
Hmêlma chhiar sên lohte an pung khâwm e;
Tunge i lungngaihna chhiar duh?
Vân chhûmte'a naomah an bâwm che,
Kalvari an lo hliap.

Amên, Amên, Halleluia Amên,
Lei leh vânte'n Amên rem se;
Tuifinriat leh khawvêl zawng hian,
Hallelui nawn rawb se.

2. Ngai teh, thihna hneh zovin a tho leh ta,
Thihna sôna khawpui hlim ngai lo kha;
Kalvari par lawmin an lêng,
Tuarna sônin hnehna an lâwm;
Buaina a awm tawh lo.
3. Thihna lui râlah aw, Salem khawpui chu,¹
Lalna ram pangpâr mawia a bâwm e;
Tah chuan an phaiphulêng an rem,
Hoehtu Lal lian an chawimawi e;
Fak hla a dai ngai lo.

1. MKHT, 11-naah, "...khâ..." 11n an thlak,

HMANAH PI PUTE SULHNU TÂN KHAW ZO NEMAH

1. Hmânah pi pute sũlnu Tân khaw zo nẽmah,
Vãn hnuai mi hrii Fiara tui nẽmte'n a luang;
Dãwn ka nuam e khãm rãng khuaiپui zũ aiin.
A hming nẽm hi vãn hnuai a thang vễl e.

Aw kan tlang ram tuikhurah hian,
Nang zawng i maw e;
I sakming khua vễl a thang chhuak e,
Theih chang sela hnom ze tinrẽngte'n i sakming
Nẽm avãng hian dãwn an nuam ber che.

2. Aw Fiara tui i pianna ram rãng a maw e,
Kurbui leh Tân chhĩngkhualah zaiin an chaw;
Fãr khaw chhuah tlang Chawngtinlẽri rỏn rema,
Tãn, Lasi lenna vangkhua zau si nẽn.
3. Lungdubte nẽn kan dãwn lai Fiara tui nẽm diai,
Kãm lo nãng e Fiara tui, kãm lo nãng e;
Fũr khaw thiang; thãl romei zĩng rii riai hnuaiab,
Chuang Pathian zãrah kan dãwn leh maha.
4. Aw vãn tui fim lo luang la kan thinlungah hian,
Ngai lo nãng e Fiara tui, ngai lo nãng e;
I tel lo chuan pãr lai chhãwl aug ka uai e,
Fiara tui iang nẽm diaiin luang ang cho.

FAM KHUA EM NI KA NGAIH HRING NUN HI

1. Fam khua em ni ka ngaih hring nun hi,
Thinlai nœ ang tap e khawtlang nguĩ ruai;
Ka tuai him thia a ôhuang e ka thĩnlaihi,
Chhĩngmit luaithli hawktui angin a luang liam e.

Aw nghih ni a awm dawa lõ thiafãm ôgaih hi,
Tiang romet leh huĩ pangpār reng hian;
Nũu hui zalam thuangah min hui,
Tinkim ka dawn chāngin fam khua lēn ka huam.
2. Chung khaw si vãn riẽ a lo rĩmin,
Thĩnlai chhĩm ang a zing tapin zai ka sa;
Tawnmangah chang sela ka dẽm lai ni hi,
Hai ang thāngin phungruai hĩih ka nũm tawnmangah.
3. Pialleia zai ohu zaiin au i kir rĩlin,
Ka ring lo Hawilo pārchawĩin;
Berām Nœ Lal hmaah zing pangpār angin,
Lei nua har hi nghĩihĩn vui rengin ka ring.
4. Sen sir sjar an lēnlai ni vœ kha,
Kalvari pār an lāwm thia thiānghĩmin an lōng;
Aw hmaĩ lai kim ka ngai e nite nēn kha,
Pār ang an chuai a ri mawĩ mawĩ a-jara tẽ.

49

HMÂNNAH EDEN KHAW THIM CHHÔNGAH CHUAN

1. Hmânah Eden khaw thim chhôngah chuan,
Buaina chhûmpui a lo zing;
Tûn ka dam lai khawvêlah chuan,
Kalvari ni êng ka ring

Aw ka thimlung sual thimah hian,
Lo êng rawh Jakoba arsi maw;
Hmân lai kumte chu ngai tawh lovin
I Thlarauvin min awmpui rawh.

2. Edena chhûmpiu kiang mah se,
Khawvêl bi rômin a lo khat;
Tanpui ka ngai vên Thlarau Thianghlîm,
Min pâwlin min bruai zêl rawh
3. Kan awmna lei thim chhôngah hian chuan,
Lâwmna thar pâr tlan îla;
Tûn ka dam lai sual thilipui hian,
Pâr lai chbâwl ang a usitîr

50

KA FA LO KAL LA RAM NI TLA NGAI LOVAH

1. Ka fa lo kal la ram ni tla ngai lovah,
I tân ka tuarna Kalvari tlang thlîr chungin;
I chawlhna tûr tûnah Jaion ka siam zo ta,
Tûnah lo kal rawh.

Ka tawngtai sak che,
Thihna lu kûnin;
Chatuan nun i nei ang,
Puan vâh sinin.
2. Thlen ka va châk tawh êm, Berâm No Lal lènna.
Lungngaihna lo thlenin lei bi hrehawm ka ti;
Aw ka lâwm lai nte chuan min kalsan leh ta,
Tanpuina ka ngai e.
3. Ka fa lungngai lo la, ka lo kal thuai dâwn e,
I lâwmman keng chungin ka lo au zêl ang che;
Kumkhaw nunna thing leh chatuan Lalpa min nei,
Tiantu Kraun ropui chu.
4. Tiantu hmasah chuanin ni angin an êng a,
Eden Krista buatsaihah chuan Seraf thianghlim;
Haleluia tiis thlâ an zâra Lalpa fakin,
Nun hlun ramah chuan.

51

KHUA HMUNAH LENG ILANG AW

1. **Khua hmunah leng ilang aw,
Hmangaih lênruai duhte nên,
Awmkhua a har niin Lal Immanuel,
Zôn nêmtên phur zêl la**

**Aw Lal Immanuel awmhar min hnêm langin,
Min awm loh chuan chhûn nî reinn,
Zân khua a sei lua e,
Ka hmaah pâr angin vul reng ang che,
Tîn, chhâwl angin ka uai lo nâng e.**

2. **Engtikahnge lâwm takin,
Kan inhmuh khâwm hun tûr chu,
Aw ka va nghâkhlel êm, Lalpan mal min sawm se aw,
Min la hruai khâwm rawh se**
3. **Hlim takin in la awm e,
Ka lâwmna pangpârte u;
Tinkim ka han dâwn niin, ka han ngei cho u,
A thialai nau ang tap e.**
4. **Kâr a hla mualpui danah,
Min awm Lal Immanuel;
Min la hruai khâwm ang che i tlâog thlangolim Jaonab
Hautiang ngai tawh lovin.**

52

HNAM TIN LAL ELSADAIA

1. Hnam tin Lal Elsadaia,
Mi thianghlím sùl hnung zuiin;
Min hrui la i kawogab chuan,
Aw, i ram min thlen ang che.

Ro tin rêlna vãn nì ropui,
Kan va nghâkhlei che êm!
Kan tânah khua lo vâw tawh la,
Tin, lei hi kan kalsan ang.

2. Khawdur piyahab chuanin aw,
Thisena hoehtu khânin;
Lal hutthlêngan ro a rêl.
Vântên hlaa lo sain.
3. Kan tum ram nuam tak hi aw,
Engtikah thleng ang i maw?
Rmûin nghâk rib ila,
Khua nuam a lo la lang ang
4. Ka la han thleng ngei ang a,
Chu ram rorêltu chuanin;
Sual rethei min lo lăwm ang,
Hlau lovin ka lêng ve ang.

53

LEI ARSI LIAN LAL DAVIDAN

1. Lei Arsi lian Lal Davidan,
 Temple a buatsaih a,
 Mahse chatuan Lal Jehovah,
 Temple din a phal lo.
 Nang Lal Krista i thison hlu tak avang chuan,
 Khawngaihua zau zêlin,
 Temple an din thar leh.

Aw chungnung ber chatuan Lalpe,
 Hnam tin chi tinrêngte hnênah,
 I biak in leh maichâm dintir zêl la,
 I ram lâk chhông Temple-in tikhat rawh

2. Hmânah thlalêr Temple puanzâr
 Chhôngah rimtui an hlân,
 Chutin Israela Pathian chuan,
 Rimtui chu a chang;
 Lal hnam thlan Israel hoten lâwm hla sain,
 Thlalêr zaiin an awi,
 Chatuan Lal lâwmna tûrin.
3. Aw Lal Isu lo lêng ve la,
 Kan puanzâr malsâwm la;
 I in thianghlim tikhat ang che,
 Sual faterawn brusi la,
 Chutin chawimawina rimaw; tinrêngte nên chuan,
 Hossana tiin kan
 Zai ang. Halcluia.

54

LALPA BUATSAIH SALEM THAR NUAM TAK CHU

1. Lalpa buatsaih Salem thar nuam tak chu,
A ngaiin t̃ah lai ka b̃ang thei lo;
Hlim leh l̃awmin l̃eng ve ila Lalpa,
A va nuam d̃awn êm! ength̃awlna ram chu.

Ka va ngai êm, lungduhte l̃enna ram chu,
Ngai lo r̃eng bi an awm lovang khawṽelah;
Lalpa ram ength̃awlna hmun chu,
I th̃ir z̃el ang aw, r̃âl lian mah se.

2. Ka ng̃h̃akhlel mang e i ram thlen h̃lân chu,
Khawṽel atang hian ka th̃ir ning lo;
Lenrual lungduh lait̃ual an l̃enna chu,
Hmuh ka ch̃âk e i ram thar l̃awmawm chu.
3. Ka mi d̃uh takte chuan min h̃iamsan t̃a,
Lunggaiin t̃ah lai ka b̃ang thei lo;
Mahse Lalpa i ram tual nuamah chuan,
Lunggaihnate a awm tawh lo vang a.
4. I ram r̃âl nuanna ka pan z̃el ang a,
Lalpa min katin min h̃ruai z̃el a;
I ram r̃âl awm lohna hmunah chuanin,
Hlim leh l̃awmin ka han l̃eng ve ang a.

Part II

DAMHAUHVA HNUHMA

DAMHAUHVA LEH A HLATE

Damhauhva hi Pu Laikunga leh Pi Thanghloni te fa a ni a. 1909 khân a piang a. Khawbung lai Pu Laibika nupui hmasa ber Pi Lalzâmi chuan ioti chhôngkhat takin a hming atân 'Lallianchhônga' a phuah a. A têt laiin Pi Tuahkhawin a awm ber a. Damhauhva ute pathum lai an lo thi tawh a Chuvângin a awmtu chuan "Ani hi chu a dam ka hauk ber mai" a ti thîn a. Chu a pi koh duatna chu miten an lâwm hle a. Tichuan 'Damhauhva' tiin an ko lâr ta a. A hming tak pawh a lân hma fe a ni.

"Buhbana" tih hi a hming dang pakhat chi a ni leh a. Pu Damhauva nu Pi Thanghloni hi Pu Laikunga nen an inndhin Thanghloni nu leh pa chawm tûrin an intiam a. Mahse a peih leh tâk meuh loh avangin an ghen phak ta nghe nghe a. Chuvângin "Buhbana" hming hi a pu ve a. Mahse he hming hi chu a lâr lo hle.

Pu Damhauhva hi a têt deuh lai atangin mitem ziak lam ah a tui hle a. Lungphêk chungah meihawl leh tlak varin a ziak a. Mi â lem leh lem chi hrang hrang a ziak thîn an ti. A puitlin hnu phei chuan lemziak a thiam hle. Lehkha a zir tlem viau va. Khawbung zirtirtu hlun Pu Thanhkûwa (late) hōnâh ziak leh chhiar thiam zet chauhina zir a.

A lo tlangvâl ve a, rualpâwl a thiam hle a, thianta zanga mi tihlîm thei tak a ni a. Tum khat thianza an lâwm pawh chawfâk tûr thlâma an chawh bi bûr pakhat chu nau angin a awi ta a:

*"Ka nauvi hi lo awm teh u, ka len e;
Parva chawngthluai ka len teh ruai ruai ang che."*

tiin a lâm fiam a, an hlimpuî dar dar hle a ni

A titi phiamzia hi sawi hat hat a tling ve hauk a saw-
har inah miten a kamchhuak an ching ber a. Thîn hach an
khua te hian an kil tuau tuau thîn. Vawî khat pawh Turak
khuaah a zin a, a titi chu tlangvâl engemaw zatin an ngathla

thap a. An zinga pakhat chu a nwin a rawa ko va, titi ngai-thia chuan a thu ngai ve ta reng mai a. Chu chu an pa'a a va ko ve leh a. Churah nu ber chuan, "Kaa naute hi baw tûr an ni lo, Dama titi hi a ngaihnawm ém mai," a lo ti thlâwt mai a ni.

Titi a thiam hle na a, mite fakna ber chu mi dang a rêl ngai reng reng lo hi a ni. Amah an rêlna pawh miin hrib mah se, "e" a ti mai thin a, a chhâng lét ve ngai hauh lo.

Phênglâwng tum a thiam ém ém a. Soi reib rawih, kaw pan her hawr hi a chhêm ham ham thin an ti.

A kut themthiam dân hi sawi fo a ni bawk. Khawbungah na nâ na chuan Tingtang leh Vai-pum te pawh a tuk hmasa ber a. Tuibûr-dawn te pawh Silvera siam hmasa ber a ni. ketli te, silver bêl leh no chi hrang hrang pawh a khâw ve zêl. A en vang vanga tih a tum tawh chu, theih loh a nei thei lo an ti hial. Vai-lungtâtie pawh a siam ve a, Rs. 4/-in a zuar ve a ni âwm e. A chemtê chber nalhzi a pawh sawi hat hat a tling. Sorkâr rawng siam sa chawhpawhin rawng mawi tak tak a chawkhhuak thei bawk. Hêngte avang hian kutthiam entir siakna, Aizâwl leh Champharah lâwmmman pakhatna thil chi li laiah a dawng nghe nghe.

Pu Damhauha pa Pu Laikunga pawh hi pa themthiam tak, zai pawh thiam ve fe, pa tê deuh, ngo viau nîn an sawi a, "Sinhlu kungah thei dang an lo ngai lo," tih pi pu thuchâng kha a dik hmêl hle. Mahse a pa chuan kum 14 vèl a nihia a thihsan ta mai a

A tlangvâl lai atang tawhin lénkhâwm zai thiam pâwl tak a ni a. Kaiblek leh lêngzêh hlate hi a ngaina hle a. A hun lai na nâ nâ chuan tingtang tum thiam pâwl a ni ve bawk. A thiante pawhin, "Damhauha zawng, nula hmui hnawk kârah pawh bawh chungia a zai thiam a ni " an ti hial thin. Chu vângin Mizo hla kungpui pakhat ni ve tûrin a bilh atangin a tho ve reng reng a tih theih âwm e.

Kum 1969 atangin sikserhip a na tao a, buh seag hun.vêl-

ah a zual deuh a. 1972 kum bul atang pheichuan chaw tak pawh a ei thei lo va, chhang leh artui ngawt a ring a. Tichuan ni 20 April 1972 tlai lam dar 3:20 khân a zinna rsm chu chhuahsanin a chatuan hmun a pan ta a. Khawbung High School, Middle School leh Primary School naupang zawng zawng leh khawtlâng mipui tam takin an vui a. YMA rual puan dum sinten a kuang dim tē-in an vuan a, urhsun takin an thlah liam ta a ni.

Pu Damhauhva hian hla 51 phuahin a lungphunah yak a ni a. Mahse tūnah a kutchhuak kan hriat theih chu hla 10 chauh a ni rih a. Hla 21 te chu hriat rih loh in a la awm a. Hriat chhuah hun te pawh a la awm mahna!

Hêng a hnuhma zingah hian a hlote chu thlûr thuma then theih a ni a. Pathian lam hla 9, khawhar hla 6 leh khawzel mawina leh lêngzēm hla 15 n phuah anga zir rih tū a ni a. Chûng zînga hla pali emaw pheichu mi dangin anmahni phuah ni awm sawi a awn ve ngiz ngiz. Tin Kristian hla a phuakte pawh hi *Mizo Hla Thar Bu*, 11th Edition, 1974-ah hian pakhat mah a la chuang ve lo bawh

Kristian hla a phuah 9-te zingah Kristmas hla pakhat chauh a tel a. Chu pawh chu a lâr lo hle a, hria pawh an tlēm viau ang.

*“Kanaan tlaitla romeiin a bawm,
Davida thlah Chhandamtu Lal pian hun
Kum sul vei changin a thar leh te.
Lung tileng hrîn nau ang a charna.”*

He hla hi a lâr lo hle e kan tin a, a hla thu hi chu a tha viau a, Mizo hla thu mawi te pawh a zep nalh hle. Zorani ang bawkin Israel ram hial pawh tlai lamah romeiin a bawm-tir chia a:

*“Bethlehem zan tiang nau ang tap e.
Nemte puana chawitu chun riang en teh,
Bawnz in tlawm a ni; a riang kher ngei e,
Laikhum sang vin Lal run zalna,”*

tiin a sawi ohhuak thei a ni.

Fakua bla a phuah dang pakhat chu Col. Kâwikhûma (S.A.)-in a phuahthîr a ni a. Salvation bla dubawm takte zînga chhiar tûr a ni ang.

*"Chhandamna Lal sipaite chuan,
 Kan ngam ngei ngei ang a;
 Thim leh sual chapo hi tibo ngei ngei tur kan ni,
 Lal lennaa hnehtu ram kan thlen hunah chuanin;
 Zion sipai puanzar, a va ropui dawn em!"*

tiin an kohhran kalbmang nêna iahmeh zaibin a phuah chhuah sak a ni.

Kristian bla a phuahthe zinga pakhat dang chu "Khuang bla" a ni a. Zoram silai cheng siam thiam bera sawi thin Pu Lianhluma khuang chu a chhe hlauh mai a. A thlâk nân hmâwng kîng lian zet mai hi an kit ruah a, khuangah an kaih nghâl a. Chu chu Capt. Bêla (S. A.), Zâwnei chuan zanriah chhum hun vêlah hla a rawn phuah tûrin a ngêm ta a. Zân a lo ni a, lêng lên hun vêlah chuan zir nghâl theihin Pu Damhauhva chuan a zo ta mai a:

*"Zion tlang ropui ber awih mawl reng e,
 Thing te chhiawl liat va tinreng kai;
 Phunbung khawtlang mawitu,
 Zarva'n nau an awilna lung tileng reng che."*

a lo ti ta a ni. Mizo rilruah nghet taka awmbmun khuar a, tlang mi dang Kristianten an bman ve loh, Mizo Kristiante erawh chuan an thlah phal dêr lo "Khuang" Pu Damhauhva'n bla tha tak a'n chawî hi a chhinchhih tîk hle a. "Khuang" mai mai ang lang a sawi chhuah dân han thlir eh:

"Rairah chun chang rawh tah lai hnemah,"

tihte leh:

"Chawm rimawi tho la van Lal awih a tul e..."

an ti lawm lawm a; nunna nei ang ziazângin a'n au va;

*"Lal lawm nan tum rem mawi thang hian lung min len,"
 Tlang tin fong la thang zel ang che;
 Awmhar nau ang awitu,
 Chhawl ang uai an tlei leh ngai sih neu argia "*

a han ti thiam kher te hi chu hla thu a thiam dân leh hla
 phuah kawnga talent a dawn thatzia a hnuh theih hle a.
 Thil ho tē leh hmuhsitawm taka lang, hla phuah thiamten
 ngaihsāawm taka an han puh chhuak a, maw taka an han
 tarlang thei hi mi dang aia an danglamaa, an thlupēk dawn
 bik a nihzia a lanna a ni fo rēng a. Chuvāngin he "Khuang
 hla"-ah bian Pu Damhauhan hla lama a chim chin enge
 maw chenah a zir theih viau āwm e.

Pu Damhauha hlate hi a chi thliar fel a awlai lo hle a
 'Khawhar hla' leh 'Khawvêl mawina' lam a phuahna te lu
 a inzûl êm êm a, then hleih theih a ni lo hial a Mahse
 a awl deuh nân then hran tum hrâm ila. Tichuan khawhar hla
 paruk chauh a phuah a. A hmasa lama kan sawi tawh ang
 khân chûng hlate chu *Mizo Kristian Hla Thir Bu*, 11th Edition,
 1974 ah hian pakhat mahin hmun a la chang ve lo nghe nghe
 a. Tin, pahnih pheih chu mi phuahrtir ani.

Ringtute beisei her pakhat chu Vānram a ni a. Caw chu
 Mizo hla phuahrtute bian an thliar nasa hle a. Hei hi ringu
 puitling tâwk lote awm dân an ti thîn nâ a, kan hla phuahrtute
 erawh chuan an beiseina vâw tâwp inghah nân an hman
 ti ila, a sual kher lo vang. Pu Damhauha pawh bian a fain
 a thihsan tumin chu ram chu a ngai hle a. A sawi chhuak dân
 hi han thliar teh, thlâkhlelbawm tak a ni:

*"Ka ram ka nghakhlel hle nun hlan ram chu,
 Sual leh lungngaih, then leh tahna;
 Lungngaih bilhpuan khuma tap a,
 Siang lawi reng a awm tawh lawng."*

Thenkhat chuan ziaka record a nih hnu chauh a mite hi
 literature-a chhiar tûr niin an ngai a. Mahse hmāsāng pi leh
 pute thawnthu te, titi te, hla te leh thurochbiah tha tak tak
 e kha kâim an inhlân chbāwng zêl a. Tam tak pheih chu a

thăm rai tawh ngei ang tih a rin theih a. Chông zinga la chām bâng thenkhat, vawin ni thleng kan la briat, an nungphung leh khawsek dân tinrêng kâr aţanga lo irh chhuak te chu Literature tobul pawimawh tak a ni a, kan thu leh hlaah chhiar tel ngei hi a bahdamin a dik zâwk âwm e. Pu Damhauva hian 'Khawhar hla' pahnih chu Mizo thawnthu hluia innghatin a phuah a, a duhawm hle a, chhieschhiah tlâk tak a ni.

Tualvuigi leh Zâwlpala thawnthua Zâwlpala thêh thu brih tûrin tîh tûr an zawng a, a tâwpah Vahui an hmang tih kan bre theuh a. Chu thawnthu ngaihnawm tak chu bre rengin Lêng khuaa Salvation pakhat fa thi tân a phuah tumia:

*"Zan a tlaiin siang a-lawl lo ve,
Min koh thiamtu awm tak ang maw?
Thlafam mual liam tawh hnu,
Huiva leng, aw min koh rawh..."*
a tih sak a ni.

Amah Pu Damhauva fa ngei a borai tum pawhin-ti-hian a phuah a:

*"Aw min hnemtu an awm lo khawvelah,
Kum thar chung khua lo ri;
Lenkaw! a hnima tinkim ka dawn,
Hmanah riang Liando te iangin..."*

Pu Damhauva'n hla 51 a phuah tih amah phômna Khawbung thlânmuata a lungsh leh a briat rengna lungphun Khawbung kawtchhuah Sasaw kâwnah a inziak a. Mahse tûna kan briat theih chu hla 30 chauh a ni rib kan tih tawh kha. Chông zinga a tam ber khawvêl mawina leh Lêngzêh hla chu 15 a ni a. A hla kan briat theih te zinga a zâtve a nih chu. Pu Damhauva kutchhuak hlate zinga lâr ber ber pawh he mi zinga mi tho a ni bawh. Chuvângin a hla zepul lan dân kan zir tûr pawh hông a hla 15 a tang hian a ni ang.

A tîi thiamzia leh tawnghmang a thiam dân te, ngelawm-

na leh ti tehlluakna tel lova tawngkam ngaihthlak nuam taka
thil sawi a thiam dân hi sawi hat hat a tling ve a. Chutianga
Mizo tawng a thiam thatzia chu a hla a'ang pawh hian a hmeih
theih a. "Thing buk" a sawina ngawt pawh:

*"Thingte chhawl liai va tiureng kai,
Phunbung khawlang mawitu*

*Chhawl lii liai par zaleng lungkuai,
Tawn mawi sirva lawm lai chu.
Fur khaw thiang thing-rihnim,
Chhawl lii liai hi u mawi mang e."* a ti a ni

"Tlâng" leh "Khawtlâng" tia kan lam mai mai thinte
pawh hi lunglôn thlak takin a sawi chhuak thiam a:

*"Zun phur thing tin par leh khawtlang lii liai,
Hi han hawi vel ila, tah zai min reitir e*

*Tlang tin awi lelte a kiu ve, zun ngat riang te.
Ka tah nan muat rihnim tlang lii liai*

Pu Damhauhva hian a hla kan hriat theih 30 zingah
"Tuaidawn" or (dawn tuai) tawngkam hi vawi 11 aia tlêm lo a
hmag a. Mihring tungchhova kai zawng zawng tâna hun hlu
leh thlâkhlelhawm ber. "hun rangkachak" a sawi chhuah dân
mawh hi a mawi a, ngaihno a bei a ni. Chu bâkah he hun hi
a thlâkhlelhawm sawtin kan hmu thei a, no nghialin a tantir
thei a ni. Hmasâng hmun hlui a sang a.

*"Dawntuai thlekna khaw chul ram leh,
Dawnlung nau ang nuihna,"*

a han ti a. A hla dangah pawh:

*"Zaleng dawntuai sen sir star par,
Sai ang an lo ngirna..."*

a tibnâp thei a ni. A hla pakhataph pei chuan lungchhe awm
tak hian:

*"Vangkhaw chul hnu ka fan changin,
Lung a leng mang e,
Dawntuai no nghil nghiala tual an lenna,
Siang a chul zo ra...."*

a ti ngawih ngawih a. Mahse a lenrualte lenna tlâng chu a hlimawm zâwngin a thlir a, ngai êm êmio:

*"Hmuh ka nuam e vangkhaw tual mawitn,
Kal mawi sirva dawntuai lenna..."*

a ti thei a ni. Lunglêngzâwnga a thlir dân hi kan tawmpui vek loh pawhin, a sawi chhuah nâna a tawngkam hman no nalbzia bi chu kan ngaisâng theuh âwm e.

Hla phuahtu dangte ang lo deuh blekin Pu Damhauhva hian tawngkam a hmang a. A pianna, a sei lenna khua-leh-tui chawin, "Bûng Tlângpui Vâl" tiin tum hnib a sawi a. Tum khat pheh chu mi dang pawh a huap a; mi dang tân pawh hnawk chuangin a lang lo:

*"Hlimin leng n'aw Bung Tlângpui Val leh,
Lawm lung sakhrêl sen siar.*

*I zun leng zamah hian ka uai thlawn e,
Bung Tlângpui chun chawi val ka riang chuang e."*

Pu Damhauhva hi mi lunglêng thei tak a ni tih a bla atangin kan hmu a. A châng chuan nula zûa leh khawtlâng ngai a lunglên châng a awin a. Nun hlui thlir kira a lunglên châng a tam ber nghe nghe a. Tichuan a hlaah "Zûn" tih hi vawi 8 vel leh "Lunglên" tih hi vawi 12 sia tlem lo a hmang a. "Zûnzâm"-in a chimbuai dân pawh betiang hian kan hmu a ni:

*"Aw i zun ngai hian fam mah ila,
Ka luah zo chuang lawng che Annemi,
I zun leng zamah hian ka uai thlawn."*

a ti a. A châng pheh chuan:

*"Thinlai a vai riakmaw valeng iangin,
Saisen nau ang min dawm thiamtu an awm lo,
Par ang vul lai rel thiam awm tak ang maw?
Khuarei lunglen zun zam a tho leh thin*

a ti hial a. A tlângpuin "zûn zâm" leh "lunglên hi a sawi kawp deuh zêl a. Lunglên a lâk natzia hi chhui tham a awm Krismas te pawh a lâwmawmna leh a hlimawmna lam pang a tanga thlir lovin, a lunglên thlâkzâwngin a thlir a ni. A chhan chu eng vâng pawh ni se, a lunglên lâk natzia hi hla phuah âwm rêng dînhmuna khawsa ve a tih theih hial awm e. Hêng te hi han chhiar teh mah:

*"Khuarei lunglen zual changin,
Zawlpui lam lehkawiah,
A chul ta chham ang kon zalna.
Piallei a ngui zo ta."*

a ti hial a. A châng phei chuan:

*"Vangkhaw chul hnu ka fin chingia lung a leng e,
Dawntuai no nghil nghial tual an lenna thing a chul zo ta"*

a ti thlâwt mai a ni. A hla lâk tak pakhat, "Zûn phur ting tin"-ah phei chuan "lunglên" tih jawngkam vaw thum lai a hmang a. A lunglênna fawn sân lai ber, Mizoten kan lunglênzia kan au chhuahpuina sâng ber a ni mai thei:

*"Zun phur thing tin par leh khawtana bu hat,
Hi han hawi vel ila, tah zai min reltic e;
Ka dawnin suihlung a leng e, khuarei ka ngat ngam lo ve"*

a ti tê tê a, uar lehzualin:

*"Ka hawi ngam lo lung a leng e,
Hlim lai ni kawh a liam ka phul lo ve"*

a ti hlawl mai a. Hetah hian "hlimna" a thlâkhielbia a lang Chiang hle a. A liam mai tùr chu khua pawh hawi ngam lo khawpin a tuar a. Mahse hei hi "lunglên" kawnga a hla vâw

tâwp a ni lo fo.

*"Awmhar tinkim dawna rumte zawng chu,
Zawt vel ilangin engtin min chhang ang maw?
Kei zawng fam zun ngaih leh khawtlang lunglen,
Ka phur zo lo ve."*

a ti ngawih ngawih mai a ni. Fam Rolung muala liam tawh te leh khawtlâng lunglên a tawrhna chu a nonna hialin phur zo lovin a hria a. A uar thiam dân hi khôm a bar áwm teh e!

"Pu Saihnûna bla 59-ah 'tah' thu hi 42 kan hmu a, mi pakhat bla phuaha 'tahna' thu tamna ber a ni ang," tih kan lo chhiar thîn a. Pu Damhauhva bla 30-ah pawh 'tah' thu hi vawî 20 kan hmu a ni. Pu Saihnûna ang êmin a sawi tam lo nâ a, a târlang hoem ber dawttua ni mai thei. Tin, Pu Damhauhva nun ram leh Pu Saihnûna chênna boruak chu a inhnaih ble tih kan bre thei bawk.

Pu Damhauhvan 'tahna' a târlante hian kawng thum a hawiin a lang a. Chûngte chu Pathian a ngaihnaa tahna te, nun hlui a ngaih vânga a mittui tlākna te leh khawtlâng lunglên a tawrhna avângin a tahna te an ni. Chûng zingah chuan a nun ram inngahna "Khawtlâng lunglên" avânga a tahna a tam ber a, a nun pawh a nghawng na ber nghe nghe a ni.

Pathian a ngaih avânga a tahna bla thenkhat chu:

*"Ka ngah chung van khuaa leng,
Lalnunnema thlirin ka tap.*

*Kei zawng nau ang tlei ka rel lo,
Tapin khawvelah ka rum;
Zion thle hman loh chuan."*

"Nun hlui" thlir kira a mittui a tlākna te pawh hi nêp lo tak a ni hlawm a. Hetiang hian ngaihuobei takin a sawi a:

*"Aw nun hlui i chang tur hi,
Sen lai nau ang tah ni a tam ngei ang.*

*"Nun hlut ngaiin thlir mah ila,
Kei zawng rairah nau ang tapin;
Ka thlir bang lo hnutiung ang hnu kha.*

*Zantiang tlai tin chhun ni lo lenin,
Ka dawn nau angin ka tap.*

Pu Damhauhva nun pum puin a engto leh a hualpui ber ni a lang chu, "Khawtlâng lunglên" a tawrhna niin a lang a, bei hi a nun ram boruak pum puia langsar ber a ni hial awm e.

*"Fur khaw thiang thing-rihnim.
Chhawl lii liai hi a mawi mang e;
Ka tap hmar tlang chhim hlei thlang len.*

*Lunglen zuai lellep'a'n le'huang zar a awi e,
Thlang kawrru leng nen sen nau ang kan tap e.*

*Tur-nipui leh thal favang lo thlang tur hi,
Kei zawng sen lai nau ang ka tahna*

*Tlang tin awi lelte a kiu ve,
Zun ngai rianse te;
Ka tah nan mnal rihnim tlang lii liai "*

Pu Damhauhva hlaa kan chênin tahnaa tûr kan hmu hnem hle a. Hun mual liamah min chênpuia, nunhlai kai tawhte min thlir kirtir a. Chu chu a theh xenna lam aia a noaih-nawmna leh a lunglên thlâkzâwngin min fanpui zêl a. Tichuan insûm zo lovin tahnaa kâwnah min hruai lût thin a ni. Mihring nun tahnaa intan a, tahnaa bawka tâwp leh, a inkâra tahnaa chi hrang hrangah hian min kawipui min kawipui a. Chuvîngin Pu Damhauhva hlaa kan chên hian houk-uhnaa tûr a tam a, nun a hnim ruih thei a ni.

Hetiang khawpa lunglêna rama chêng leh tahnaa hmuah khawsa ni mah se, Pu Damhauhva hian nun hi a thlahiel êm êm a. A ngaisâng a. Lalawithang Pa te ang bawkin a tar mai tûr hi pawia ti ngawih ngawih tih a blaah kan hmu a ni.

*"Tahna pialrem thlafam an zalna lelten tah e,
Thlang har dar tui luan ngai lo leng;
Kan la chul ve ang.*

*"Aw ka vul lai hring nun ni pialleiah,
A la zal ang maw dairiala chang turin;
Lungduh par lai tuaidawn a chul tur hi.
Dawn chang reng hian thinlai a dam thei lo.*

*Hnutiang hmatiang ka dawn changin,
Dar tui ang ka luang ral tur hi;
Lung a awi thei lo ve.*

Pu Damhauhva ang hian nun hi ngaisang thiam ila, hlut thei ila zawng kan dam chhông hun te hi tangkai takin a hman theih ang a. Israel pachal leh Sâpho ang hialin mi pekhat nunna chauh pawh a hlutna hi bre Chiang ve ila zawng. hring nun khawvel hi a nuam sawng sawng mai thei a ni.

Pu Patea hlaah hmun 40 laian 'pâr' a lang ang êmin a tam ve lo na a, Pu Damhauhva hlaah pawh hian 'pâr' vawi 13 lai kan hmu ve a. Pu Patea hlaa 'pâr' tam ber chu suangtuahnaa a hmuhte an ni a. Pu Damhauhva hlaa lang 'pâr' te erawh chu a taktaka kan hmu thîn 'pâr' te an ni thung. Pu Damhauhva hlaah chuan Tuahpui an pâr chuan a. Vaute pawh a vul a, a châng phei chuan romein a bâwm chêk nghe nghe a. Chhawkhlei pawh a vul sen mawi hle a. Chawnpuite pawh an pâr a. Ainawn te, Phunchawng te leh Pâng chenin a vul chêk mai a ni.

Palaia tih theih angin Huiva te pawh vawi thum lai a lo lang a. Sirva te hlim êm êmin an chiah nak nak hlawn a. Ngirtling te pawh a tap a, Kawrnu phei chu a insût hliam bliam emaw tih tûrin a lang a. Leltê phei chu a chângin a kiu va, a tãh châng a awm a, min awitua a tãh châng pawh a awm bawk. Romei phei chu tura ruk lai a zãm paw chêk a, Kanaan ram chenin Pu Damhauhva hlaah hian a bâwm a ni.

Tichuan Pu Dambauhva blaah hian khawvél pahnih a
 lang kawpin a hriat theih a. A lunglêana leh a ãahna ram nia
 kan hmuh nun ram chu romei bâwm chék leh pâr chi hrang
 hrang vûlma leh Leltê leh Ngirtling te an kiu va, Kawrnu te
 pawh an ãah hliam hliamna khawvél a ni kawp tih kan hmu
 a ol.

HLA ZAWNAWLNA

Awmlai râl a lo lian e	...	14
Chatuan Lalpa Jehova chu		3
Chbandamna Lal sipaite chuan	...	6
Chûn leh zua hnêmtu khawiah nge?		15
Hmangaih lénruai dâr ang kan lén za	..	16
Hmânah pi pu lénlai chul hnu		17
Hun a kal zél thlang zamual a liam	..	21
Hun leh kum hian mual an liam thín a		11
Ka ram a ni lo he lei ram hi	...	10
Kanaan tlai tla romeiin a bâwm	..	2
Kas Pathiamin naupangte a lâwm	...	4
Kan ngah chung vânkhuua lêng		26
Ka damlai ni tawi têah hian	..	8
Ka sâwmfâng a êng sîau ve		24
Kan tlângram hi timawi tûrin	..	23
Khuarei lunglêng zual chângin		30
Kum a thar e sâwmfâng tlâng tin kai	...	19
Lalpa Jehô huehtu ropui i ni		9
Lal thlarau mite u lo inpeih r'u		1
Lei hnutiang an chhawn ta	..	13
Ni leh thla leh arsi an dang chuang lo		25
Nun hlui ngaiin thlir mah ila		29
Pathian ta a ni, he in hi	..	5
Rib lipui khi thlafam lêng kaina	..	20
Tual kan lénna tlâng a chul zo ta	...	22
Tûrnipui leh thâl favâng lo thleng	...	27
Thâl favâng kâwl êng leh tûrnipui hi	...	18
Zân a tlaiin siang a lawi lo ve	...	12
Zion tlâng ropui ber awih i mawi reng e	...	7
Zûn phur thîng tin pâr leh khawtlâng	..	28

1

LAL THLARAU MITE U

1. Lal thlarau mite u lo inpeih r'u,
Lalpa a hnai ta e, ram ropui chu,
A thuam ropui Angel vâi nêi,
Mi thiangleim thote nêi chuan lăwmîn.

Tin, Berâm No chuan ro a rêi ang.
Lal zawnz zawnz te, ram zawnz zawnz te,
Kan Pathian Lalthutphaka thu leh,
Berâm No hnêi chhandamna tiin au au

2. Tin, kum sâng leiah hian ro a rêi a,
Juda hnem leh Zion fa chhandamna;
Halleluah! lăwmna ropui,
Hlahna rêng rêng a awm tawh lo ang.

Tin, mitthi zawnz zawnz te an tho ang a,
A lalthutthlêng var ropui hmaah chuan;
An chanchin chu an hrilh ang a,
A lal ropui ber si a. Amên.

KANAAN TLAI TLA ROMEIN A BĂWM

1. Kanaan tlai tla romêin a băwm,
Davida thlah Chhandamtu Lal pian hun
Kum sùl vei chângin a thar leh ta,
Lung tilêng hrin nau ang a channa.

Aw i pan zêi ang Bethlehem,
Israel lal pianna lan;
Zai tinah chuang mah la chul thei lo che.
Lung min lên e.

2. Bethlehem zân tiang nau a`lap e,
Nê̄m te puana chawitu chuan riang-en rawh;
Bâwng in tlâwm a ni, a riang kher ngei e,
Lai khum sâng Vân Lai rûn zâlâ.
3. Khatâh thangvân zalêng an ni e,
An thuam ropui tûr ni dung an lo thûl;
Lei mihring hnênah rem lêng se tiin,
Zai an rem rimaw: an thangkhâwk e.

3

CHATUAN LALPA JEHOVA CHU

1. Chatuan Lalpa Jehova chu,
Hnam tin lal ropui ber a ni;
A hmangaih tuifinriatah,
Ka hruai khâwm ang a ti.

Chu mi hui lâwmawm.
Himna ni, lo êng thuai la,
Immanuel hnehtu lal ka fak ang.
2. Thlarau khawpui a ni,
Immanuelan pan rawh a ti;
A hmangaihna khawpuiah chuan,
Ka hruai khâwm ang a ti.

4

KAN PATHIANIN NAUPANGTE A LAWM

1. Kan Pathianin naupangte a lâwm,
Tûna lo piang bi i fa ka pe a che aw;
Nangmahin enkawlin vêng kumkhua la.

Aw malsâwm la, kalsan suh,
Khawvêl brehawmah.
2. A nu leh a pa zirtîr zâwk tûrin,
A nu thianghlîm hmang tha tûrin,
A nu chbûng bi leiah tisei ang che.

5

PATHIAN TA A NI HE IN HI

1. Pathian ta a ni he in hi,
Ngûr siam khua rênga awm ngai lo kha,
Tûnah kan ram rethei rûnah hian,
Lo lêng leh la sipai hruaituah lo kal leh rawh.
2. Kan lâwmna ber Immanuel,
Thisen zâra Temple kan chan hi;
A chhûngah vâv mi Angel lêng se,
Zai tin chhiarin Chhandamna huangah lo kal leh rawh
3. Hmânah puan zâr hnuaiâh khân,
Zâwlnei hruaia i lêng thin ang khân,
Tûnah kan ram rethei rûnah hian,
Lo lêng leh la sipai hruaituah lo kal leh rawh

6

CHHANDAMNA LAL SIPAITE CHUAN

1. Chhandamna lal sipaite chuan, kan ngam ngei ngei ang a,
Thim leh sual chapo hi tiao ngei tùr kan ni;
Lal lêngna hnehtu ram kan thlen hnuai chuanio,
Zion sipai puanzâr a va ropui dâwn cin

Hnehtu Lal chungnung ber Haleluiah'
Hnehma hla thar ni tin sa zêl ula,
Thisen ram lâk khawpuah chuan,
Min la hruai khâwm ang a
2. Isuan hma a hruai ang a, hlaui lovin kan bei ang,
Tûnah hlauihawm mah se hma lam kan pau zêl ang;
En r'û hlauihawm a zual, hui takin ding ula,
Khawvêl hi kan hoch ang chakna thar ropui chuan

3. Vãn lallukhum ropui ber chu chang tũra tiam kan ai,
Ni tin râl a lian zual, hneh zêl kan tum tĩn a;
A ram kan thlen hma loh chuanin kan hneh zêl ang,
A va ropui dâwn êm! Kraun blu kan nei tawh ang.

7

ZION TLÂNG ROPUI BER AWIH I MAWI RENG E

1. Zion tlâng ropui ber awih i mawi reng e,
Thing te chhâwl lai va tin lêng kai;
Phunbûng khawtlâng mawitu,
Zârva'n nau an awihna lung tilêng reng che.
- Kan rem ang che zalêng leh vâl zai tin lo mawi ang che,
Awmbar suihlung nêmtên a lên châng hian,
Rairah chûn chang rawh t̃ab lai hnêmah.
2. Châwm rimawi tho la Vãn Lal awih a t̃ul e,
Huam tin tân a riang thlafam chu;
Zaiin kan lâwm ang che,
Kei ka tân a ni e, aw ka lung hnêmah ber.
3. Lal lâwm nân tum rem mawi thang bian lung min lên,
Tlâng tin fang la thang zêl ang che;
Awmbar nau ang awitu,
Chhâwl ang uai an tlei leh ngai sih nau angin.

8

KA DAM LAI NI TAWI TEAH HIAN

1. Ka dam lai ni tawi teah hian,
Mit khapkâr pawh ka vêng thei lo;
Berâm No mi Vêngtu a ni,
A hmuak tûrin kan inpeih tawh em le?

Lalber, Lalber, Lalber,
Haleluia, Angelhoten lâwm hia chu an sa;
An tingtang nêh phaiphulêng nêh,
Chatuan, chatuan ro an rêl ang.
2. Ngai teh a ni a lo thleng mêk,
Tian sa mipui chhuar sêh loh tûr,
Van chawlhna hmun nuamah chuanin.
An lâwm hia chuan chatuan a nghawngling e

Ropui, ropui, ropui,
Ram zawng zawng hi ro a rêl dâwn lâwm rawh u,
Immanuel hnehtu ber kha,
Fak r'u, fak r'u, Amen, Amen.

9

LALPA JEHO HNEHTU ROPUI I NI

1. Lalpa Jehu hnehtu ropui i ni,
Ram zawng zawngte i hneh zêl a,
I sirah sâng an tlu ang a,
Aw ka kulhpui min humhim rawh

Aw, i sirah min kai la,
Kâl lam pan zêl chungin;
Ngamin ka au zêl dâwn a ni,
I ram râlmuan na ka thlen hma chuan.
2. Kei mi sual chuanin ka ngam lo ang a,
Nang hnehtu ropui i ni e;
Chhuan zawng zawng hrilh tlâkin a mak,
Thim a kang zêl khua a vâh te

3. I ram pialrâl chungah hnehtu an lêng,
 Khawvâr êng mawi hmunah chuanin;
 Chutah rômna râlthum an dah.
Lal Kraun chawin hla mawi an sa.

10

KA RAM A NI LO HE LEI RAM HI

1. Ka ram a ni lo he lei ram hi,
 Lungngaih lusônna leh tahnâ ram hi;
 Nau ang lâwm lai chhông k'm leh lungduhte,
 Tapa kan inthenna ram a lo ni.

Ka ram ka nghâkhlel ble nun hlun ram chu,
 Sual leh lungngaih, then leh tahnâ;
 Lungngaih bilhpuan khuma tap a,
 Siang lawi rêng a awm tawh lâwng.

2. Vân lal thisen a ni min tlanâ hi,
 A ropuina ram hi ka ta a ni;
 Nunna thianghlîm, sual rêng a awm lo ve.
 Tunge min tlan natzia sawi thei ang lc?
3. A vul reng e kan lal hmangaihna chu,
 Chatuan pangpâr, Zion khawtlâng thianghlîm;
 A ropuina zaia awitute chu,
Hmuh ka chàk e khua lo vâh tûr hi.

11

HUN LEH KUM HIAN MUAL AN LIAM THIN A

1. Hun leh kum hian mual an liam thîn a,
 Kan lénna tlâng tin khawmualte hi;
 A dang zo ta rômin ka tap e,
 Lei lâwmna pâr mawi a chul zo ta.

Aw Paradis sakhaw pui,
 Ni tin mai hian ka ngai bâng thei lo;
 Ka Lalpa tiam chawihna ram a ni,
 Sual awm lohna Hosanna lênna

2. Hnam leh tawng an kimna ram tûr chu,
 Hmangaih kalte chuan tual an lênna,
 Khawvêl lungngaih buai hrehawm pelh hun,
 Berâm No huchtu ram a lo ni.
3. Kimna kan nghâk Krista ram tiam chu,
 Hmangalhna êng khua a vâ ang a,
 Tlante ropui chuan lăwm hla sain,
 Khawpui thar, i maw kan ti ang

12

ZÂN A TLAHIN SIANG A LAWI LO VE

1. Zân a tlahin siang a lawi lo ve,
 Min koh thiamtu awm tak ang maw,
 Thlafam mua liam tawh hnu,
 Huiva lêng, aw min koh rawh

 Hlim lai kâwlah a liam zo fâ maw,
 Hmânah kan nun pâr ang chul hnu
 Ngaih ni a zual leh thîn,
 Chhông kim lai kha ngai ve maw?
2. Zion thar vângkhua siang lawi tawh hnu
 Ka ngai zual thîn thîn lai lungdi,
 Lăwm lai a chul leh thîn,
 Fam ngaih zûnlêng châm a kiang lo
3. Nghih ni awm thei hian ka ring lo ve,
 Thîn lai thlaah a châm reng e;
 Fam ngaih thai nêlên chu,
 Hring nun lai kha ngai ve maw?

13

LEI HNUTIANG AN CHHAWN TA

1. Lei hnutiang an chhawn ta,
Hrin lai pâr a chuai, lung her maw e;
Kâwlah an liam au ruai ruai nâng e,
Rih sâng an kai rauthla an chang zo ta.

Aw min hnêmtu an awm lo khawvêlah,
Kum thar chungkhua lo ri;
Lênkâwl a hnîm a, tinkim ka dâwn,
Hmânah riang Liando te angia.

2. Lungduhte kan then ta,
Mahte'n tlai tla awmhar ka dâwain;
Rûn sâng a ngui ka lum lo zo ve,
Rairah ka riang hnêmtu an awm lo ve.
 3. Fam lènna Zionah,
Piallei a luang dairial chang hnu kha;
Vul leh ngai e chuai ni awm lovin,
Salem nau dâwn a ngûr an chang zo ta.
-

14

AWMLAI RÂL A LO LIAN E

1. Awmlai râl a lo lian e thîn lai min run e,
Chhông kim lâwm lai pâr lo chuai chu e;
Ka ngai thiam lo piallei rûn daiah,
Mahten laikhuma zâl chu.

Aw ka va ngai êm!
Lalnunnêma hring chan lai kha;
Thiafam an tho, tuaiin an lêng,
Nun blui chang tawh hnu.

2. Tlai khawvâr a lo ênin fam ngaih chhôm a zing,
Lunglam maw vai hawikawm ka lebrual;
Ka chhâwa thiam lo tawnmang em a te?
Mahten laikhuma zâl chu.
 3. Khuatin zâwtin chuan zêl ila rairah mual liam,
Siang lawina rûn khawtlâng awm maw e;
Zântiang tlai tin chhâw ni lo ênin,
Ka dâwn nau ang ka tap.
-

15

CHÔN LEH ZUA HNÊMTU KHAWIAHNGE?

1. Chôn leh zua hnêmtu khawiahnge maw i awm?
Lung ka mâwl e nang ngaih chu;
Ka hril thiam lo thiolai min run,
Aw, ka tuai lêng nang then chu.

Aw, an hawi tawh lo lei hring nun rêng hi,
Muanna khawpui an pan, nunna chul lo an tu;
An thleng ta e Berâm No hnênah,
Mipui an zaia ka tuai tel ve ang maw?
2. Thiolai min hnêmtu lăwmaa pâr mawi a thliak,
Fam rih tlâng an thleng tâng maw?
Ngaia auvin kir an rêl lo,
Hawilopâr chu an tawn ta.
3. Hringlang tlângpuleh hnutiang hawi ve ang maw?
Liam rêng rêl hian ka ring lo;
Tual i lénna hmuh ka nuam e,
Rianghlel tê tual i lénna.

16

HMANGAIH LENRUAL DÂR ANG KAN LEN ZA HIAN

1. Hmangaih lenrual dâr ang kan len za bian,
Then nân kawl êng leh reng hian a mawi lo ve;
Khawtlâng sirva pâr tlân kan iang tawh hnu,
Lungrual tlaitla zânkhua hi vâ zain.
Aw, nun hlui i chang tûr hi,
Sên lai nau ang tãh ni a tam ngei ang;
Ka nghilh lâwng che khuarei chan thleng pawhin,
Chhâm ang dairial piallei ka chan hma chuan,
2. Aw, ka vullai hring nun hi pialleiah,
A la zâl ang maw dairiala chang tûrin;
Lungduh pâr lai tuaidawn a-chul tûr hi,
Dawn châng reng hian thilnai a dam thei lo.
3. Thilnai a vai riakmaw valêng iangin,
Saisen nau ang min dawm thiamtu an awm lo;
Pâr ang vullai rêl thiam awm tak ang maw?
Khuarei lunglên zunzâm a tho leh tûn.

17

HMANAH PI PU LÊN LAI CHUL HNU

1. Hmanah pi pu lên lai chul hnu,
Awmhar ka dawn chàngin;
Suhiung ruala zamual an hian,
Tin kim ka dawn ngam lo ve;
Zalêng dawn tuai sen sir siar pâr.
Sai ang an lo ngirna;
Dawnlung rûn hmun leh,
Ram loh zalam tuang a chul zo ta
Ka dawn ngam lo,
Hmangaihna khuavâr hmasa fam zawng chu;
Khua romei tlâng kai chang sirva,
Nun hlui a thar leh ta;
Kan nun thlang puan ang a chul tûr,
Awih lai rêl ve la aw.

2. Tûnpuì kâwl ên châng khua thâl,
 Romei a zâm leh ta;
 Chhâwl lii lai pâr zâlêng lung kuai,
 Tawn mawi sirva lâwm lai chu;
 Khawtlâng zîng riái leh lêng khua maw,
 Vul lai mual an liam thîn;
 Lêntu ngirtling tah lai dungthûtu,
 Lêng ka ngai mang e aw.
 3. Fûr khawthiang thîng-rihâm,
 Chhâwl lii lai hi a mawi mang e;
 Ka tap hmâr tâng chhimhlei thlang lca,
 Chhaktiang dêng zêl la aw;
 Chul thei lo vângkhuaa lêng zawng,
 Thlafam ka dawn chângin;
 Rairah riang chuang tin kím dawn zo bi,
 Kei mìn chhîng thei lo ve.
-

18

THÂL FAVANG KÂWL ÊNG

1. Thâl favâng kâwl êng leh tûnpuì hi,
 Lâwm an tam e, lclthang zai mawîten zûn zai lo sa;
 Lunglêng chuang lcltapa'n lenbuang zâr a awi e.
 Thlang kawrou lêng nê sên nau ang kan tap e.
 Sên nau ang kan tap e.
2. Hawi vêl ila pâr tin an vul siâu ve,
 Chatuan romei pi pu zûnlêng a zâm zo dâiah,
 Tukram lentuah kai chiaí e, chhaktiang dâiah,
 Tuahpuì vau kan zem, thînlai a zîng riái e,
 Thînlai a zîng riái e.
3. Favâng ni êng tlai tla a mawi ti u.
 Zânkhua a thiang, thlasik kawng chung si-âr pâwl riái e;
 Chhawrthlapui khian kan vângkhaw zâwl a ên riái e.
 Tleitîr, lêng, naunâwn, hrinhniang latual lonna,
 Hrinhniang latual lonna.

19

KUM A THAR E

1. Kum a thar e sâwmfâng tlâng tìn kai dùm dôt e,
Nun hlui lăm ang her châng lunglên tìn kim hril zêlin;
Hmânah chuan vul mawi an pâr zozâm iang lêng zawng kha.
An suli hnu tawna zo kai siktui ruang bualna.

Aw a thar leh ta,
A luang dam diai e;
Hermawi sîrva, dâwtuai lêng an lăwmna,
Chhaktiang chawnpui pâr ianga vul zawng kha.

2. Chhaktiang lam khi, hmâr, khawthlang, chhimblei dai rawn-
ah
Chhawkhlei, Ainâwn vul lai chhîogtu zalêng an kalna;
Thu tìn kim, hril tìn kim dâwn zaa zalêng an nuihna,
Fam ro lung ngir mawite zawag kha ngaih an zual mang e.
3. Vângkhaw chul hnu ka fan chângin lung a lêng mang e,
Dâwtuai no ngbil nghial tual an lêngna tlâng a chul zo ta;
Tahna pialrem thlafam an zâlna let'e'n tãh e,
Thlang har dâr tui luan ngai lo lêng kan la chul vè ang.

20

RIH LIPUI KHI THLAFAM LÊNG KAINA

1. Rih lipui khi thlafam lêng kaina,
Nang Fiara tui chhim leh hmâr, thlang
Sakhming thang zêl chu;
Siktui thiag chhîngah i lo piang ngai e.

Luang ang che aw, damten luang dèl dèl la,
Thlang kawr vai rêng da:kâwmah;
Hmîng-tã-hluang-thang, lungphâng lo la,
Hnam tîrêng chhîogkhual zai qhaw lai.

2. Lurhpui hmingthang Tân khâm kârah hian,
Houtiang mual liam ka han thlir a;
Suihlung rual tawh hnu,
Mín ngaihtir hmâna nun hlui chul hnu kha.
 3. I rau i thla hnam tin ruang an baulna,
An chantir e, bmatiang siktui
Fiara tui nêrn diai;
Dâwn lo zâlêng rêng hi an awm lo ve.
-

21

HUN A KAL ZÊL THLANG ZAMUAL A LIAM

1. Hun a kal zêl thlang zamual a liam,
Hril zêl ila zaia awrin;
Phunchawng pui leh Pâng lo pâr e,
Lêntu thing-rihnâm thlafamna.
2. Tûr nî êng leh chappui lo châr e,
Tuaupui, Vau, romei tlâng mawi nêrn;
Berhva lêng suihlung an lâwmna,
An sawi thang tûr nî chul thei lo.
3. Chhermei kan chawî leh e lêng rualin,
Chi tin piallei a zâl zo ta;
An sawi to-thang-pui sâw hmârah,
Chung khaw ri chhim thli khuangruah nêrn.
4. Fûr khawpui fâng malsâwmna a kim,
Sâwmfâng hi hnam tin lungmuantui;
Tûr nî hliap e thangvân zâwlah,
Lâwm lai lungrual tûan kham tûrin.
5. Thâl favâng nî khawtlâng êng riâi e,
Hnam tin lêng dâwn tuai lung lâwm nân;
Rimawi rem thiam lelthangpui leh,
Thadâng tûan châwl e lailêna.

6. Săwmfâng êng siau e riang kan lăwnna,
Rih tlângpuia mal tin kim chuan;
Ka senmei khu lo thlir ang che,
Vân râng chhôm tlâng lian iang-ang-che.
 7. Vân Lal rêngpui ngûr tin chhângtu kha,
Thangvân sâng khua leh rûn nuam chu;
Pêlin lei hringmi a chan chu,
Hmangaihna leh remna a ni.
-

22

TUAL KAN LĒNNA TLĀNG A CHUL ZO TA

1. Tual kan lēnna tlāng a chul zo ta,
Ram loh lēntuah chang ta e;
Khualzin âr angin ka vai e;
Awmhar thūva mahten zûn zai lo sa.

Engtikah kâwl êng ang maw?
Kan nghak reng e,
Zalēng pâr ang vâlra tûrin,
Hlim lai kâwkûngah liam mah sê.

2. Thlang kawrvai tui angin a lian e,
A lo ri chung vānrīal angin;
Her luai luai e vân sâng kârah,
Săwmfâng rjal angin a lō tla e.
3. Awmlai lianin tlāng tin a fang vêl,
Hmānah kan nun hlim lai zawngha;
Ngaih a zual e dāwn nī a tam ngei,
Vāngkhaw lēnna pūan aog a chul ta e.

23

KAN TLÂNG RAM TIMAWI TÛRIN

1. Kan tlâng ram timawi tûrin,
Thlanga Mingo leh Pathian hmangaihna chu;
A lâwmawm, vul lai chhûngkim ienrual kan lénna,
Kan ram vâncei i hming thang mawi sela

Aw lo mawi se ram lâwmawm,
Râlmunga kan lénna
Nun tui a luang khawtlâng pâr ang vul,
Zalêng rual nau ang kan nuiza.
2. Fai leh thianghlim hi ram mawina,
Thatna tûr a ni a, hrisêlna a ni a;
Tui fîm leh bungbêl fai tak hi a tha,
Kan tân, thangthar tân zêl a ni kan hoam mawina tur
3. Tlâwmngaib fo leh ngilneihna hi,
Kan ram leh hnam hi finna bul a ni a;
Tanpui ngai leh mangangte tân thil tha tiin,
Vâl leh lêng zawngrin i bei ang lungrualio

24

KAN SÂWMFANG A ÊNG SIAU VE

1. Kan sâwmfang a êng siau ve.
Vâng khawpui hnam tin min hnêm a,
Kan ngah kumkhaw tlaitluan a,
Thâl tui ang tling tûr,
Aw nang Rih lipuia lêng leh Champhaia mi,
Ka hruihzâwlah chhûmpui angin lo zing rawh u.
2. Zo bâwm vân ràng chhûm kiang rawh,
Ka thlanga tiau chhûmpui nêu khian;
Ka râl mi u ram tanna,
A saw mual liamah;
Thlir ka nuam e zalêng lungrual lungduhte nêu,
Hlim lai zârva janga suihlung rual zawngrte chu.

3. Kan lâwm ni a thleng ta e,
 Tlâng tin mual tin bruih zâwlah hian;
 Malsâwm fângrawng kan au ve,
 Khai diar lêng dêr dêr;
 I mawi mang e zozâm pâr leh Liantuaiti thliah,
Chhuahtlâng zalam thuama zôn chhâwl kan thuaia nê.

25

NI LEH THLA LEH ARSI AN DANG CHUANG LO

1. Ni leh thla leh arsi an dang chuang lo
 Lalpa i chawi lai nau zawnng hi;
 Kan lônna tlâng a dang mual tinah.
 Kan tlâng ram thing rihoim lêrah leltê a kiu,
 Thâl favàng thlai oi a tla êng ruaie,
 Kan nghah pialrâl ram mawi min ngaihtir
- 2 A mawi mang e kan chhuahtlâng zalêng ngiraa,
 Lungual hmangaih hrui kan vawn hian,
 Thên lohna ram hlon ka ngai mang e.
3. Khua a lo thâl thing tin an pâr vul leh e,
 Tuahpui, Vau, Romei zâm tûr hian,
 Ka ngihh hnu puan ang an thar thîn.

26

KAN NGHAH CHUNG VÂNKHUA LÊNG

1. Kan nghah chung vânkhusa lêng,
 Lal nuonêma thlirin ka tap;
 A riang chuang min hêm la, pâr ang lo vul rawh,
 Vul mawi chhawkhle, ainâwn iang;
 An lêng hmun brîng ram mawiah khian.

Ka thlir ram mawi min ngahna chu,
 Aw suihlung a lêng zual e, a rimawi zâm vêl,
 Nghawrdim khawtlâng tjuanin.

2. Chu ram mawia rûn sâng kai,
Dâr anga lêng zate tuallênna;
Piallei zâl hnu zai lelthang kiu iangin an awi,
Lei bring nun her liam zêl e,
Awih ka nuam ka lal hliam hnu kha.
3. Ka pan Zion chhuahtlâng lêng zawh leh,
Siktui damten a luang hmun chu;
Lei awmhar dâwnin riakinaw valêng ang ka vaj,
Ram êng mawî nun thing vulna;
Hmangaih chbûng kim lênna hmun chu.

27

TÛR NIPUI LEH THÂL FAVÂNG

1. Tûr nipui leh thâl favâng lo thleng tûr hi,
Kei zawog sên lai nau ang ka tahna;
Thapui, nang ngai rêng rêng hian khua romeiah,
Ka zâm nâng e i tuanna tlâng bâwmah
 Aw i zûn ngai hian fam mah tla.
 Ka luah zo chuang lawng' che Annêmi,
 I zûn lêng zâmah hian ka uai thlawn e,
 Bûng Tlângpuî chûn ciawi vâl ka riang chuang e.
2. Chhaktiangah rih tlâng bâwm Hawilopar chawin,
Chbimtlâng vân hnuai hrii zopui tualah,
Hmârtlâng khua sêlin i lo par Anawna,
A pawl mâng e mi tâwna i hui tur hi
3. Hmânah chuan lungrua hmêla indî tawh hnu,
Kârah then loh biathu sawi hmain,
A tha vâl dang tâwnah zamual hian tawh,
Eng kârin nge puon ang mi lo bân le?
4. Chung tûr ni leh chhawrtlâpuî si-ir zâwng khian,
Thlangkhuan an dim lo thangvân zâwlah;
A tha vâl dang luah laia hrai i chawî chuan,
Kum tluangin pârtê ka tuar nêh thei lo vang

28

ZÔN PHUR THING TIN

1. Zôn phur thing tin pâr leh khawtlâng lîi lîai
Hi ban hawi vêl îla ãah zai mìn rêltîr e;
Ka dâwnin suihlung a lêng e, khuarei ka ngai ngam lo.

 Tlâng tin awi leltê a kiu ve, zôn ngai riang tê,
 Ka ãah nân mual ribnîm tlâng lîi lîai.

2. Pî pu sulhau hnem tin lunglai kualtu,
 Tiaupui chhâm leh khawtlâng romei zâm kârah;
 Dâwtuai thlêkna khaw chul ram leh dâwnlung
 nau ang nuibna.

 Ka hawi ngam lo lung a lêng e,
 Hlim lai nî kâwl a liam ka phal lo ve.

3. Zâwtin hrilb theih chang se chunglêng huiva,
 Berhva brâm thiam, thing tin zûr awi leltê nê;
 Zôn ngai chhâwl ang uai ve ang maw bril zain
 lunglên hi.

 Kei zawng nau ang tlei ka rêl lo,
 Tapin khawvêlah ka rûm, Zion thlen hma loh chuan;

4. Awmbar tinkim dâwna rûmte zawng chu,
 Zâwt vêl ilangin engtin mìn chhâng ang maw?
 Kei zawng fam zôn ngaih leh khawtlâng lunglên
 ka phur zo lo ve.

 Hnutiang bmatiang ka dâwn chângin,
 Dâr tui ang ka luang ral tûr hi lung a awi thei lo ve,

29

NUN HLUI NGAIIN THLIR MAH ILA

1. Nun hlui ngaiin thlir mah ila,
Kei zawng rairah nau ang tapin;
Ka thlir bâng lo hautiang ang hun kha,
Then lohna ram ka ngai zual thîn.

Ka va ngai êm, ka va ngai êm!
Vâng khaw phei duai nau ang nuihna;
Nghilh ni awm maw thilalai dam hi,
Ka chûn nun riang fa hrailêng awihna.
2. Ngai ve ang maw ka lenrualten,
Nun hlui chul hnu kan hlim lai ni? .
Kei zawng nghilh ni ka nei dâwn lo aw,
Lung min run thilalai a kham reng.
3. Ngaih a bâng lo vang khawtual nuam.
Lenruai lungdub dar ang lènna;
Tawnmangah chang ka fang ruai thîn e aw,
Hai ang thang, kâr lam ang hla ngai.
4. Hlimin lêng maw Bûng Tlâng vâl leh,
Lâwm lung sak hmêl sen siar;
Hmuh ka nuam e vângkhaw tual mawitu,
Kal mawi sirva dâwntuai lènna

KHUAREI LUNGLÊN ZUAL CHANGIN

1. Khuarei lunglên zual chângin,
Zâwlpui lam lehkawiah;
A chul ta chhâm ang kan zâlna,
Piallei a ngui zo ta;
Zalam zâwlpui nau anga,
I her lai nite kha;
Aw, ka thínlaiah ai ang mìn kham,
Nau angin ka ɣap e.
2. Cho rual loh rêng, hêl lâi nau ang.
Kaa nuihna zâwng zâwng;
Chhuahtlâng puan ang chul mah sela,
A châm ka thínlaiah;
Khuarei dâr ang tawng lo va,
Awmhar ka dâwnna hi;
Hrilh ang che, aub thiam Huiya.
Khawtlâng nau ang ɣah hi.
3. A chawitu chûn leh zua hián,
Engtin ngai ve ang maw?
Sakhmêl dâr zâm vul chhingchhing
Buan ang pawm ve ila;
Tirb ka nuam palai bânngtâ,
Thu tin di hrilh tûrio;
Remna lêng se kan kârah,
Ngúr nuon rêng kan ngai lẹ vang.

BIBLIOGRAPHY

Chhunbura, Pu C. : *Zoram Ihupuan*, May 1965

Huala, Pu C.Z. : "Hla Phushtute," *Thu leh Hla*
March 1979

Lalchuanga, Pu (Compiled) : *Leng Lal Saihnuna Hlo Bu*,
Aizawl, Bethel Press, 1982

Malsawma, Pu J. : "Mizo Hla," *Zo Nun*, Aizawl,
Aijal Literary Society, 1963

Mizo Kristian Hla Thar Bu, 11th Edition, Synod Bookroom,
Synod Press, 1974

Siamkima, Prof. (Edited) : *R L. Kamlala Kut Chhuak*,
Aizawl, Tlangveng Press, 1980

Siamkima, Prof. : "Thil Nung Pathum," *Thu leh Hla*,
October, 1982

Zikpuli Pa : "Mizo Literature," *Sikul Thlirna*,
May 1954

PATEA, KHAWBUNG (1891-1951)

DAMHAUHVA (1909-1972)

Hiei hi a thih hma ni nni^h, ni 18 April 1972 ni
he lehkhabu ziaktu nen hian lak a ni.

HE LEHKHABUAH HIAN

PATEA, KHAWBUNG (1894—1950) hla phuahte chu Pangpar chi hrang hrang uel lova an vul reng a, Arsite an det chia i a, eng chi dang dang lanna leh Rinna puan chhuahna a ni a. Amah hi Mizo Kristian hla phuahte hmaza ber leh hla tha tak tak siamtu a nih avangin Varparh Arsi angin eng takin a lang zel dawn a.

DAMHAUNVA (1909—1972) kutchhuakah erawh chuan nun hlui muat liam tawh te lungteng taka thlirin hlaah mawi takin a phuah chhuah. zia kan hmu a. He hring nun hi thlahlel taka a chawisan thin avang leh hla chul lo tur enggemaw zat a phuah avangin Mizo Hla Kungpui te zingah hriatreng hlawh pakhat a ni ve ang.

An hnuhmate hi chhiar la, an damchung hlate hi ngun takin zir ve teh, hlawkna i hmu mial mahna!

